

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Θέλεις να μάθεις πώς να πεθάνεις με μεγαλο-
πρέπεια; Θανάτωσε πρώτα τις κακίες σου.

*Από τη σοφία της αρχαίας Κίνας ("Κομφούκιος ή τέχνη
του κοινωνικού βίου", Αθήνα 1852, σελ. 88).*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Σελ.

Έλενας Μπλαβάτσκι: Στοχασμοί Πρωτοχρονιάς	193
Πλάτωνος Δρακούλη: Η αγάπη προς τη Φύση.....	194
Γεωργίου Σιβρή: Το πρόβλημα του άγχους	195
Γιογκανάντα Παραμχάνσα: Η δράση και η αδράνεια	199
Η κακότητα.....	199
Από τις ιδέες του Λέοντος Τολστόι και η συζυγική του τραγωδία	200
Μαρίνου Σιγούρου: Μέ αδόλη σκέψη και με αγνή καρδιά. Ποίημα.....	205
Η μεγαλύτερη δυστυχία.....	206
Η ψυχή έδωσε το μήνυμα	207
Ηρώς Τζιοβάρα - Ζάραγκα: Γυναίκες Ιέρειες -	
Μάντισσες στην υπηρεσία του θείου μνημόστος	209
Από τη διεθνή διακήρυξη των δικαιωμάτων των ζώων.	214
Λόγοι σοφοί	216
Γεωργίου Σιβρή: Ο εορτασμός της ημέρας της ιδρύσεως της Θεοσοφικής Εταιρίας.....	218
Η δικαίωση	221
Πολλά λείψανα αγίων για τους ίδιους αγίους	222
Στίχοι της καρδιάς και του νου.....	223
Ο Μπετόβεν και η τυφλή.....	224
Anatole France: Η προσευχή του θαυματοποιού	226
Λιλίας Νάκου: Ρομαίν Ρολλάν	230
T.P. Eckermann: Στοχασμοί του Γκαίτε	239
Κρισναμούρτι: Αγνότητα στην καρδιά και στο νου.....	241
Η εύρωστη αγελάδα	241
Ποιο είναι το ωραιότερο πράγμα στον κόσμο;.....	241
Παραμχάνσα Γιογκανάντα: Εξασφάλισε την οριστική σου άφιξη στον παράδεισο.	242
Τα ελαττώματα των άλλων	245
Ιφιγ. Κασταμονίτη: Η αρχική Τριάδα	246
Μυρτιώτισσα: Υπομονή, Ποίημα.....	252
Πρόγραμμα ομιλιών στην Θ.Ε. Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2002.....	253
Μεταξύ μας.....	255

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Τηλ. 210 362.0702 - 210 361.0961

e-mail: theosophicalgr@hotmail.com

Διανέμεται δωρεάν εις τα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Διευθυντής: Γεώργιος Σιβέρης

Επιμέλεια ύλης: Χαράλαμπος Μπάρακλης

Έτος 47ον, Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2002, Τεύχος 250

Στοχασμοί Πρωτοχρονιάς

Της Έλενας Μπλαβάτσκι

Αντί ευχών προς τους αναγνώστες για ένα αίσιο και ευτυχές Νέον Έτος, νομίζω ότι θα ήταν πιο καλά να τους παρακαλέσουμε τον καινούργιο χρόνο να τον κάμουν οι ίδιοι αξιόλογο.

Τούτο μπορούν να το επιτύχουν οι θαρραλέοι και αποφασιστικοί. Ο αμερικανός συγγραφέας Χένρυ Τορώ (1817-1862) έλεγε ότι στη ζωή υπάρχουν καλλιτέχναι, πρόσωπα απλά, που μπορούν ν' αλλάξουν το χρώμα μιας ημέρας και να την κάμουν όμορφη σ' όσους έρχονται σε επαφή μαζί των. Δεν είναι αυτή η πιο μεγάλη των τεχνών, αυτή που επηρεάζει την ατμόσφαιρα της ζωής μας;

Κάθε άνθρωπος επιδρά στη νοητική και ηθική ατμόσφαιρα της ζωής των γύρω του, επομένως βοηθεί στον χρωματισμό της

ημέρας. Όσοι δεν βοηθούν στην εξύψωση των σκέψεων και του βίου των άλλων, κατ'ανάγκην ή επενεργούν παραλυτικά δια της αδιαφορίας των ή ενεργώς επιδρούν στον υποβιβασμό της ατμόσφαιρας. Στην πραγματικότητα, δεν μένει κανείς εντελώς αδρανής. Ο καθένας σκέπτεται, ομιλεί, ζεί. Εάν όλοι οι διεπόμενοι από τον πόθο να γίνει η ζωή όχι μόνον ωραία, αλλά και θεία, δεν άφηναν να νικηθούν από αμφιβολία για την πραγματοποίηση αυτού του θαύματος και άρχιζαν το ηράκλειον έργο πάραυτα, τότε το Νέον Έτος θα μπορούσε να γίνει ένα καινούργιο έτος.

Ούτε η ευτυχία ούτε η ευδαιμονία είναι τα καλύτερα βάθρα για τους υποαναπτυγμένους θνητούς, διότι σπανίως συνοδεύονται από την ειρήνη, η οποία είναι η μόνη διαρκής χαρά. Η ιδέα της ειρήνης συνδέεται συνήθως με το τέρμα της ζωής και με μια θρησκευτική κατάσταση του νού. Η ζωή θα μπορούσε ν'αποβεί ένα υπέροχο πράγμα δίχως καμία συνδρομή από περιστάσεις ή έξωθεν πηγές ηδονής και ευτυχίας. Αλλά έκαστος άνθρωπος οφείλει μονάχος του να ανακαλύψει το γεγονός αυτό για τον εαυτό του. Ο στωϊκός κατέστη υπέροχος διότι ανεγνώρισε την ίδια του ευθύνη και δεν επεχείρησε να την αποφύγει. Η ζωή του ανθρώπου είναι στα ίδια του τα χέρια, η μοίρα του διατάσσεται από τον ίδιον.

Γιατί το Νέον Έτος να μην αποβεί έτος μεγαλύτερας πνευματικής αναπτύξεως; Από εμάς εξαρτάται!

(Γράφτηκε για το έτος 1888)

Η αγάπη προς τη Φύση

Ο αληθής ποιητής αντλεί πνεύμα από παν άνθος, από παν δένδρον, από τον Ήλιον, από τους αστέρας, αλλά δεν καθιστά τας εμπνεύσεις του αντικείμενα συζητήσεως και φλυαρίας (...) Δημιουργεί και παράγει εν σιωπή και γαλήνη ως γνήσιος μάγος. Μάθε να αγαπάς την φύσιν. Η έξις του αγαπάν την φύσιν, είναι η αληθής λατρεία προς τον Θεόν. Πάν ό,τι καλόν και πολύτιμον έχει η φύσις, αντανακλά και μεταδίδεται εις τον αγαπώντα αυτήν.

Πλάτων Δρακούλης, "Στοιχεία Βιονομίας"

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΑΓΧΟΥΣ

Του Γεωργίου Σιβρή Γ.Γ. της Θ.Ε. της Ελλάδος.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το άγχος αποτελεί σήμερα τον υπ'αριθμό ένα πρόβλημα και ορθώς θεωρείται ως η σύγχρονη μάστιγξ του ανθρώπου. Και τούτο διότι η ασυγκράτητη ορμή του, φθείρει και καταστρέφει τον άνθρωπο, όχι μόνο σωματικά, αλλά κυρίως ψυχικά. Ακόμη και η επιστήμη χαρακτηρίζει το άγχος ως τον κυριώτερο εχθρό του ανθρώπου και το θεωρεί υπεύθυνο για όλες σχεδόν τις ψυχοσωματικές ασθένειές του.

Έχει αποδειχθεί ότι προσβάλλει το νευρικό σύστημα και προκαλεί αϋπνίες, κόπωση, υπερένταση, κ.α. πολλά. Εξ αιτίας όλων αυτών των παρενεργειών, έχει αποκληθεί από τους ψυχολόγους ως ο εξολοθρευτής του ανθρώπου και έχει ιδρυθεί στην Αμερική ένας ειδικός επιστημονικός κλάδος για την καταπολέμησή του. Προσπαθούν δε να τον κατευνάσουν με διάφορα ψυχονευροτικά και καταπραυντικά φάρμακα. Στους επιστήμονες έρχονται να προστεθούν οι Ινδοί γκουρού, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι το άγχος μπορεί να ελεγχθεί και να υπερνικηθεί με διάφορες ασκήσεις γιόγκα και διαλογισμού, με ένα είδος δηλ. αυτο-ύπνωσης του νού και νέκρωσης των δραστηριοτήτων του. Όλα αυτά όμως αποτελούν ημίμετρα που περιορίζουν προσωρινά τις συνέπειες του προβλήματος, χωρίς να θεραπεύουν ωστόσο, τις αιτίες του. Και για να υπάρξει ριζική θεραπεία πρέπει να γίνει σωστή διάγνωση. Πρέπει με άλλους λόγους να αναζητηθούν τα βαθύτερα αίτια που προκαλούν το σοβαρό αυτό κοινωνικό φαινόμενο που αναστατώνει κυριολεκτικά και απορρυθμίζει τη ζωή του ανθρώπου και επιδρά καταλυτικά στις σχέσεις του.

Ο άνθρωπος σήμερα αναζητά όσο ποτέ άλλοτε τη ψυχική ηρεμία του. Έχει πιαστεί όμως στην παγίδα της λεγόμενης “τελειομα-

νίας”, χωρίς να συνειδητοποιεί ότι κάθε προσπάθεια για κοινωνική προβολή και αναρρίχηση συνοδεύεται από το επάρατο άγχος. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η ψυχική γαλήνη αποτελεί μια ουτοπία. Μέσα σ’ένα περιβάλλον σύγκρουσης κι’αντιπαλότητας προσπαθεί να βρεί την ησυχία του και αγωνίζεται απεγνωσμένα να ελέγξει, να τιθασεύσει, να περιορίσει, ακόμη και να εξαλείψει το άγχος, χωρίς βεβαίως να το κατορθώνει, αφού το πρόβλημα δεν είναι αυτό καθ’εαυτό το άγχος, αλλά η αιτία που το προκαλεί.

Όπως πάντα όμως, ο άνθρωπος ασχολείται με το σύμπτωμα, προσπαθεί να εξαλείψει το αποτέλεσμα και όχι την αιτία. Αντί να ψάξει να βρει τις αιτίες μέσα του, τις αναζητά έξω από τον εαυτό του, στους άλλους ανθρώπους και στην κοινωνία. Όσο υπάρχει όμως η αιτία θα υπάρχει αναπόφευκτα και το αποτέλεσμα. Τα δύο αυτά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Το παράδοξο δεν είναι ότι, ενώ ο άνθρωπος επιδίδεται συνεχώς στη καταπολέμηση του άγχους όσο περισσότερο το πολεμάει τόσο αυτό γιγαντώνεται, με αποτέλεσμα, να έχει δημιουργήσει, χωρίς να το καταλάβει, μία νέα μορφή άγχους, εκείνη της καταπολέμησης του άγχους. Τοιούτοτρόπως σκιαμαχεί κι απομακρύνεται από την πραγματική αιτία του φαινομένου, το οποίο, όπως αποφαίνονται οι γνωρίζοντες, βρίσκεται μέσα στον ίδιο τον εαυτό του, και συνδέεται με την εγωκεντρική του φύση. Έτσι όταν εναντιούται ο άνθρωπος στο άγχος, είναι σαν να συγκρούεται με τον ίδιο τον εαυτό του, με τον οποίο καταλήγει να βρίσκεται σ’ένα διαρκή πόλεμο. Και η εσωτερική αυτή σύγκρουση μετατρέπεται αναπόφευκτα σε εξωτερική δράση.

Όσοι προσεγγίζουν το θέμα φιλοσοφικά, συνειδητοποιούν ότι η αιτία του άγχους οφείλεται στη τάση που έχει ο άνθρωπος και στην επιθυμία να γίνει κάτι σαν προσωπικότητας, να γίνει πλούσιος, διάσημος, ηθικός, ενάρετος, και γενικά να διακριθεί και να διαπρέψει έναντι των συνανθρώπων του. Και η τάσις αυτή προέρχεται από την ακόρεστη δίψα του επιθυμητικού μέρους της ψυχής για κτητικότητα που εκδηλώνεται σαν απληστία και δεν ικανοποιείται με τίποτε.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ο άνθρωπος να στρέφεται εναντίον του ανθρώπου, και το άγχος και η αγωνία για την απόκτηση όλο και περισσότερων αγαθών να συνοδεύεται από το φόβο της στερήσεως, της απωλείας και του ανεκπλήρωτου πόθου της αυτοϊκανοποίησης. Από μια επιθετικότητα πάνω στην οποία εκδηλώνονται τα ζώδια και βάρβαρα ένστικτά του.

Όπως λέγει και ο Κρισναμούρτι: “Όσο συνεχίζεται η έντονη επιθυμία του “εγώ”, θα υπάρχει η καταστρεπτική ψυχολογική ένταση της εσωτερικής ανεπάρκειας. Η ένταση της απληστείας, του φόβου, της φιλοδοξίας, του μίσους είναι καταστρεπτική, είναι ο δημιουργός των ψυχολογικών και σωματικών ασθενειών. Ο εξωτερικός κόσμος δεν είναι παρά η έκφραση της δικής μας εσωτερικής κατάστασης. Και όπως εσωτερικά είμαστε τεμαχισμένοι και κατασπαραγμένοι από τις φλεγόμενες επιθυμίες, έτσι είναι και ο κόσμος γύρω μας. Όπως υπάρχει μέσα μας ακατάπαυστη αναταραχή, έτσι υπάρχει ατέλειωτη σύγκρουση στο κόσμο, επειδή δεν υπάρχει εσωτερική ηρεμία, ο κόσμος έχει γίνει ένα πεδίο μάχης. Ο κόσμος είναι αυτό που είμαστε”.

Εάν επομένως θέλουμε να ελευθερωθούμε από τη τυραννία του άγχους, θα πρέπει να στρέψουμε τη προσοχή μας στον ίδιο τον εαυτό μας και να συνειδητοποιήσουμε την αναγκαιότητα μιας ριζικής αλλαγής στο τρόπο της ζωής μας. Και η αλλαγή αυτή προϋποθέτει μία αποφασιστική στροφή του ανθρώπου από τις εφήμερες, στις αιώνιες αξίες. Τα υλιστικά πρότυπα της κοινωνίας έχουν οδηγήσει την ανθρωπότητα στο σημερινό δραματικό αδιέξοδο, και η μόνη λύσις για να εξέλθει από αυτό είναι να στραφεί προς το πνευματικό ιδεώδες. Να εγκαταλείψει το ψεύτικο και να αναζητήσει το αληθινό.

Σκέψις, αίσθημα, πράξις είναι το τρίπτυχο πάνω στο οποίο στηρίζεται η λειτουργία της ανθρώπινης φύσης. Καί σύμφωνα με την εσωτερική διδασκαλία, ο φορέας του άγχους είναι η σκέψις-αίσθημα, η δέ πράξις το αποτέλεσμα. Το άγχος επομένως, του οποίου φορέας είναι ο άνθρωπος, είναι το πανίσχυρο ρεύμα του κοινωνικού κατεστημένου, και θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε

ότι δεν μπορούμε να πάμε ενάντια σ'αυτό. Μπορούμε μόνο να εξέλθουμε από τη ζώνη επιρροής του, που είναι τα κατώτερα επίπεδα ζωής: φυσικό, αστρικό, νοητικό.

“Ο άνθρωπος, όπως λέγει ο Κρισναμούρτι, είναι ενέργεια, και εάν δεν αναζητά την αλήθεια, η ενέργεια αυτή γίνεται καταστρεπτική. Και είναι αναμφισβήτητο ότι εάν ο ανθρώπινος νους, που διαθέτει μία τόσο εκπληκτική ενέργεια, δεν αναζητά την αλήθεια ή το Θεό, τότε κάθε έκφραση της ενεργείας του γίνεται ένα μέσον καταστροφής και αθλιότητας”.

Αυτή ακριβώς η ενέργεια είναι που την αντιλαμβανόμεθα εμείς να εκδηλώνεται σαν άγχος, επειδή διοχετεύεται προς λάθος κατεύθυνση και γίνεται έτσι καταστρεπτική. Την ενέργεια αυτή που ο Πλάτων ονομάζει ψυχή και είναι “πηγή και αρχή κινήσεως εις όλα όσα κινούνται”, ο μεγάλος ιατρο-φιλόσοφος του Μεσαίωνα, Παράκερσος, των αποκαλεί ζωϊκό ρευστό, και υποστηρίζει ότι όλες οι ψυχοσωματικές ασθένειες του ανθρώπου οφείλονται στη κακή χρήση αυτού του παράγοντος, στη κατασπατάληση δηλ. της πολύτιμης ψυχικής ενέργειας. Όλα τα έργα του ανθρώπου υπό τον ήλιο γίνονται με τη ζωϊκή αυτή δύναμη. Κάθε μορφή ζωής προέρχεται από αυτή την ενέργεια, και γι'αυτό θα πρέπει να τη διαφυλάσσουμε σαν “κόρη οφθαλμού”.

Προβάλλει, λοιπόν, σαν επιτακτική ανάγκη να στρέψουμε την ζωϊκή αυτή ενέργεια από τα επίγεια στα επουράνια, απελευθερώνοντάς την έτσι από τα δεσμά της ύλης, διότι στη κίνηση αυτή βρίσκεται η λύσις όλων των ανθρωπίνων προβλημάτων. Όσο η δύναμη αυτή βρίσκεται παγιδευμένη στο κόσμο των σκιών και των ειδώλων κανένα ανθρώπινο πρόβλημα δεν πρόκειται να βρεί τη λύση του και το άγχος θα αποτελεί τον αχώριστο σύντροφό μας.

Η δράση και η αδράνεια

Καμία από τις θρησκείες των Ινδών ή από τις διάφορες ιδεολογίες και εν γένει κοινωνικές θεωρίες δεν είναι απλώς αρνητικές ή ουδέτερες ή αδιάφορες προς το πλησίον. Τα κυριώτερα θρησκευτικά δόγματα έχουν ως βασική αρχή τα αξιώματα: “Μη βλάψεις” ή “Προ παντός η Αρετή”. (...)

Η ινδική Βίβλος περιέχει θαυμαστές παραινήσεις που συνιστούν ως καθήκον τη δράση και την ενέργεια υπέρ του συνόλου. Η σκέψη και οι εντατικές ψυχικές εκδηλώσεις είναι επίσης μορφές δράσης και ενέργειας με σκοπό τη βοήθεια του συνόλου. Η αδράνεια θεωρείται πως είναι εναντίον των νόμων της φύσης.

Παραμχάνσα Γιγκανάντα

(“Η Αυτοβιογραφία ενός Γιόγκι”, σελ. 75)

Η κακότητα

Μία λαϊκή παροιμία λέει: “Πιο πολύ να λυπάσαι τον κακό από τον τυφλό”. Ο τυφλός εξωφλεί, ενώ του κακού οι πράξεις καταγράφονται και θα τις πληρώσει για να εκπαιδευτεί. Άλλη μια σοφή λαϊκή ρήση τονίζει: “Το στραβό το ξύλο, η φωτιά το ισιάζει”. Δηλαδή η κακότητα της ψυχής θεραπεύεται μετά από σκληρές δοκιμασίες.

Έναν κακό άνθρωπο περισσότερο θα πρέπει να τον λυπόμαστε, παρά να τον κατηγορούμε. Αν κάποιος απεχθάνεται την κακότητα που βλέπει γύρω του, ας έχει πρόχειρη τη σκέψη: “Και εγώ πιθανόν πέρασα από αυτά τα σκαλοπάτια. Η Φύση με σφυρηλάτησε και με ανόρθωσε”.

Και πώς να αντιμετωπίζουμε τον κακό άνθρωπο; Οι μεγάλοι διδάσκαλοι της ανθρωπότητας απαντούν ότι πρέπει να τον αντιμετωπίζουμε με ανοχή, με επιείκεια και με αγάπη.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΔΕΕΣ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΛΣΤΟΪ ΚΑΙ Η ΣΥΖΥΓΙΚΗ ΤΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Όπως κάθε άνθρωπος σ' αυτόν τον κόσμο, έτσι κι ο Λέων Τολστόι, ο μέγος Ρώσος φιλόσοφος και συγγραφέας, είχε κι αυτός το οικογενειακό δράμα της ζωής του. Και το δράμα του αυτό ήταν η διάστασις του με την σύζυγό του, την κόμησσα Σόνια, που αφού τον έκανε να ζήσει μαρτυρικά το δεύτερο ήμισυ της ζωής του, τον ανάγκασε στα τελευταία του βίου του, λίγες ημέρες προ του θανάτου του, να την εγκαταλείψει και να φύγει μακρινά της, αν και είχε αποκτήσει μαζί της δέκα τρία παιδιά!...

Το δράμα αυτό της ζωής του Τολστόι, περιγράφει σ' ένα βιβλίο που εξέδωσε τελευταία, με τον τίτλο “Η Τραγωδία του Τολστόι”, η κόρη του Σάσα (Αλεξάνδρα), η οποία ήταν κοντά στον πατέρα της, όταν πέθανε ο μέγας φιλόσοφος, και η οποία παρευρέθη επίσης στο θάνατο της μητέρας της εννιά χρόνια αργότερα.

Η κόμησσα Σάσα, γράφει στο βιβλίο της ότι η μητέρα της, λίγο πριν ξεψυχήσει, της είπε με τρεμουλιαστή κι' αδύνατη φωνή, διακοπτομένη από τους σπασμούς του ψυχορραγήματος:

- Σάσα... πρέπει να σου ειπώ επί τέλους την αλήθεια... Δεν μπορώ να μην την πω, αυτή την ώρα που πεθαίνω. Να ξέρης ότι εγώ ήμουν η αιτία του θανάτου του πατέρα σου. Μετανοώ βαθειά γι' αυτό το έγκλημά μου τώρα... Μα την εποχή εκείνη δεν μπορούσα να συγκρατηθώ. Τον αγαπούσα ωστόσο πολύ και - ξέρε το - πάντοτε του ήμουν πιστή κι αφοσιωμένη.

Και όμως όπως βεβαιώνει η κόμησσα Σάσα, ούτε η μητέρα της, ούτε ο πατέρας της φταίνει για τη δυσαρμονία που έκανε μαρτυρική τη ζωή και των δύο γονέων της. Φταίει η μοίρα που έφερε έτσι τα πράγματα, ώστε να παντρευτούν και να ενωθούνε εφ' όρου ζωής δυό άνθρωποι, που δεν ήσαν πλασμένοι ο ένας για τον άλλον.

Η σύζυγος του Τολστοΐ ήταν μια γυναίκα καλή, πρότυπο συζύγου, μητέρας και νοικοκυράς, είχε όμως τρία ελατώματα φοβερά, που την έκαναν εντελώς ακατάλληλη για γυναίκα ενός φιλόσοφου σαν τον μεγάλο Ρώσο συγγραφέα. Ήταν φοβερά προσκολλημένη στα κατά συνθήκην ψεύδη της κοινωνίας κι'εκείνο που την απασχολούσε περισσότερο από κάθε άλλο, ήταν το "τί θα ειπεί ο κόσμος". Εκτός τούτου ήταν πεισματάρη και το παραμικρό ξεσπούσε σε υστερικές κρίσεις υποκριτικές ως επί το πλείστον. Ακόμη, όταν νευρίαζε, είχε πρόχειρες τις απόπειρες αυτοκτονίας, για να τρομάζει το σύζυγό της.

Όταν πέθανε ένα της παιδί, άρχισε να λιποθυμάει κάθε δέκα λεπτά. Μόλις δε την ξαναφέρνανε στις αισθήσεις τριάζονταν επάνω, έτρεχε εδώ κι εκεί μέσα στο σπίτι και φώναζε ότι θα αυτοκτονούσε!

Στις ίδιες ακριβώς σκηνές και στις ίδιες ψευτοαπόπειρες αυτοκτονίας κατέφευγε κάθε φορά που ο Τολστοΐ της έλεγε ότι αποφάσισε να την εγκαταλείψει και να φύγει. Συγχρόνως του φώναζε, ότι "αυτός θα ήταν ο φονιάς της".

Ο Τολστοΐ απεχθανόταν τα υστερικά αυτά ξεσπάσματα, όχι τόσο για τη φασαρία τους, όσο για την υποκρισία τους. Ήξερε ότι η γυναίκα του ποτέ της δεν είχε πραγματική απόφαση να σκοτωθεί. Και είχε δίκιο.

Όταν σε ηλικία ογδόντα δύο ετών, ο Τολστοΐ την εγκατέλειψε κι'έφυγε απ'το σπίτι παίρνοντας μαζί του την αγαπημένη του κόρη τη Σάσα, αποφασισμένος οριστικά πια να ζήσει μακριά απ'τη σύζυγό του, η κόρησσαν Τολστοΐ κατέφυγε σε πολλές απόπειρες αυτοκτονίας, όλες όμως υποκριτικές και ψεύτικες.

Όταν λόγου, χάριν είχε καλεσμένους στο σαλόνι της, διέταζε την υπηρέτρια να της φέρει ένα μεγάλο μαχαίρι της κουζίνας. Και μόλις η υπηρέτρια εμφανιζόταν στην πόρτα του σαλονιού, η κόρησσαν σηκωνόταν πάνω, φωνάζοντας με υποκριτική απελπισία:

Φέρτ'το εδώ να σκοτωθώ.! Δεν υποφέρω πιά!

Και με βήμα αργό προχωρούσε προς την υπηρέτρια. Φυσικά, εν τω μεταξύ οι παριστάμενοι ορμούσαν, την έπιαναν κι'έστελναν πίσω την υπηρέτρια με το μαχαίρι στην κουζίνα.

Δύο-τρεις φορές η γυναίκα του Τολστοΐ, έπεσε στη λιμνούλα που ήταν στο πάρκο του πύργου της, για να πνιγεί δήθεν. Αλλά και τις τρεις αυτές φορές το έκανε μπρος σε πολλούς ανθρώπους, οι οποίοι

έτρεχαν φυσικά, και την έβγαζαν απ'το νερό. Άλλες ώρες, που έτυχε να βρίσκεται κοντά στη λιμνούλα μόνη της, ή με συντροφιά γυναικών που ήξερε πως δεν θα ριχνόντουσαν στο νερό να την σώσουν, απέφευγε να κάνει τέτοιου είδους παιχνίδια. Το πιο χαρκτηριστικό σχετικώς είναι ότι ζητούσε πάντα να εξακριβώσει, άν τις ψευτοαπόπειρές της τις επληροφορείτο ο Τολστόι, του οποίου δεν ήξερε το καταφύγιο. Έστελνε επίτηδες ανθρώπους της εμπιστοσύνης της σε διάφορες πόλεις μακρινές και κοντινές, για να τον βρούνε και να του ειπούν πόσες φορές η κόμησσα είχε αποπειραθεί ν'αυτοκτονήσει απ'την απελπισία της για τη φυγή του.

Στο τέλος επέτυχε τον σκοπό της αυτόν, ανακάλυψε τον σύζυγό της, αλλ'επέφερε αποτέλεσμα εντελώς αντίθετο από κείνο που επεδίδωκε. Όταν ο Τολστόι έμαθε τα νάζια της, της έστειλε ένα σύντομο γράμμα, στο οποίο της έγγραφε ότι ακριβώς η απόπειρές της εκείνες ήσαν μια τελειωτική απόδειξη ότι δεν μπορούσε να συγκρατήσει καθόλου τον εαυτό της και ότι του ήταν αδύνατον να ζήσει στην ίδια στέγη μαζί της. Μα ήταν μοιραίο για τον Τολστόι, να μη ζήσει πολύ καιρό μακριά της. Λίγο κατόπιν της φυγής του απ'τη συζυγική στέγη, απέθανε.

Με μόνο του σύντροφο την κόρη του Σάσα, και χωρίς να ειπεί τίποτε σε κανέναν άλλον, πήρε φεύγοντας απ'το σπίτι του ο Τολστόι το τραίνο για τον Καύκασο, όπου υπολόγιζε να ζήσει, χωρίς να μάθει η γυναίκα του το μέρος όπου είχε καταφύγει και να τον αναζητήσει. Κατά τη διάρκεια όμως του σιδηροδρομικού εκείνου ταξιδιού, αρρώστησε σοβαρά, και όταν έφτασε στον πρώτο σταθμό, η κατάστασή του ήταν τέτοια, ώστε δεν μπορούσε να συνεχίσει το ταξίδι. Είχε πέσει σ'αδιάκοπο παραμιλητό και τον έκαιγε ο πυρετός.

Η κόρη του Σάσα, αναγκάστηκε τότε να τον αποβιβάσει στον σταθμό εκείνο όπου, επειδή δεν υπήρχε άλλο σπίτι, ο σταθμάρχης προθυμότατα τους φιλοξένησε στο δικό του. Συγχρόνως η Σάσα αναγκάστηκε να παραβιάσει το μυστικό του πατέρα της. Τηλεγράφησε στ'αδέρφια της την ξαφνική αρρώστια του Τολστόι και το μέρος όπου είχαν καταφύγει, παρακαλώντας τους να φέρουνε γιατρούς από τη Μόσχα.

Μαζί με τους γιους του Τολστόι, τους γιατρούς και τ'άλλα μέλη της οικογενείας, έφτασε πρώτη και καλύτερη μάλιστα εκεί η σύζυγος

του φιλοσόφου. Ωστόσο η Σάσα δεν την άφησε να μπει στο δωμάτιο του αρρώστου, γιατί φοβήθηκε ότι η θέα της θα χειροτέρευε την κατάσταση του και θα τον έκανε να πεθάνει μια ώρα γρηγορότερα.

Έτσι η κόμησσα Τολστόι δεν μπόρεσε να ιδεί τον σύζυγό της. Αλλά την τελευταία μέρα πια, όταν οι γιατροί δηλώσανε ότι δεν έμεναν παρά μιά-δυο ώρες ζωής στο φιλόσοφο, η κόμησσα ζήτησε από την Σάσα να την αφήσει να μπει στο δωμάτιό του.

Η Σάσα δέχτηκε. Αλλά τη στιγμή που άνοιγε την πόρτα της κρεββατοκάμαρας του μελλοθανάτου, κι'ετοιμαζόταν να μπει μέσα με τη μητέρα της, είδε να προβάλλουν από μια άκρη του διαδρόμου και να πλησιάζουν δύο φωτογράφοι, με τις φωτογραφικές τους μηχανές έτοιμες. Η κόμησσα Τολστόι τους είχε φέρει μαζί της για να τη φωτογραφίσουν τη στιγμή που θα φιλούσε τον ετοιμαθάνατο σύζυγό της και να δώσουν τις φωτογραφίες στις εφημερίδες.

-Τί είν'αυτά; ρώτησε η Σάσα.

Δεν ντρέπεται μητέρα!....

Κι'αμέσως της έκλεισε την πόρτα του αρρώστου.

Αυτή ήταν η κόμησσα Τολστόι, η γυναίκα που έκανε μαρτυρική τη ζωή του μεγάλου Ρώσου φιλοσόφου.

(Λογοτεχν.περιοδ. "Μπουκέτο" 3/9/1933)

Από τις ιδέες του Τολστόι

Να μη λησμονείς ποτέ αυτούς τους λόγους: Όποιος προκαλεί συμφορά στο συνάνθρωπό του, βλάπτει τον εαυτό του. Όποιος βοηθάει τον άλλο, βοηθάει τον εαυτό του.

(Α.Τολστόι, "Αι νέαι ιδέαι" μεταφρ. Η.Οικονομόπουλου, Αθήνα 1911 σελ. 14)

Να αναζητείτε την αφορμή των δυστυχιών σας σε σας τους ίδιους, και αν δεν έχετε τυφλωθεί από τη ματαιοφροσύνη, θα την βρείτε και θα διδαχθείτε με αυτόν τον τρόπο να αποφεύγετε το κακό.

(Όπως ανωτέρω, σελ. 14)

Αν δεν μπορείς να κάνεις στον άλλον ό,τι θέλεις να κάνουν για σένα, εκείνο το οποίο εσύ τουλάχιστον αποφεύγεις, να μην το κάνεις στον άλλο.

(Όπως ανωτέρω, σελ. 15)

Πιστεύω ότι η αληθινή ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στην αγάπη των ομοίων του. Πιστεύω ότι η ανάπτυξη της αγάπης θα συντείνει περισσότερο από κάθε άλλη δύναμη, στο να ιδρύσει στη γη τη βασιλεία του Θεού.

(Όπως ανωτέρω, σελ. 29)

Δεν πρέπει να υπάρχει διαφορά μεταξύ συγγενών και ξένων.

(Όπως ανωτέρω, σελ. 89)

Η αρχή του έρωτα, η ρίζα του, δεν είναι όπως συνήθως φανταζόμαστε, έκριξη πάθους, η οποία συσκοτίζει το λογικό. Είναι απ'εναντίας, η ψυχική κατάσταση η μάλλον ακτινοβόλος και μάλλον φωτεινή, και συνεπώς η πιο ήρεμη και χαρούμενη απ'όσες υπάρχουν. Είναι η κατάσταση που χαρακτηρίζει τα παιδιά και τους σοφούς.

(Όπως ανωτέρω, σελ. 80)

Για νάσαι ευτυχής, αρκεί ν'αγαπάς, ν'αγαπάς με αυταπάρηση, ν'αγαπάς τους πάντες και τα πάντα. Ν'απλώνεις σ'όλες τις μεριές τον αραχνούφαντο ιστό της αγάπης και να ρουφάς όσους πέφτουν μέσα του.

(“Οι Κοζάκοι”, κεφ. 28)

Το μεγαλείο υπάρχει εκεί μονάχα που βρίσκεται η απλότητα, η καλοσύνη κι η αλήθεια.

(“Πόλεμος και ειρήνη”, βιβλ. 4ο μέρος Γ, 18”)

Στον άνθρωπο έχει καθοριστεί ένα όριο ζωής που δεν μπορεί να το ξεπεράσει.

(Όπως ανωτέρω, βιβλ. 1.,μέρος Α, 18)

Η θέλησή του {του Θεού} κατευθύνεται μόνο απ'την άπειρη αγάπη Του για μας, και γ'αυτό καθετί που μας συμβαίνει είναι για το καλό μας.

(Όπως αν. βιβλ. 2ο, μέρος Γ, 25)

Μια μυστηριακή φωνή μάς ψιθυρίζει, πως είμαστε ένοχοι, όταν καθόμαστε αργοί.

(Όπως αν βιβλ. 2ο, μέρος Δ, 1.)

Με άδολη σκέψη και με αγνή καρδιά

Τον Μαρίνου Σιγούρου

-Διαβαίνεις της ζωής το μονοπάτι
ακούραστος κι όλο τραβάς μακριά
κι αντιστέκεις στην έχτρα, στην απάτη
με άδολη σκέψη και με αγνή καρδιά.

- Έτσι ως το τέλος ήθελα να φτάσω
κι ατάραχος νά'μαι κάθε φορά
για εκείνα που θα βρω και που θα χάσω,
ο ίδιος στη θλίψη κι ο ίδιος στη χαρά.

Όσος καιρός πέρασε κι όσος μένει
θά'ναι όμοιος με την τωρινή στιγμή
και δε χωρούνε μες στην αντρεωμένη
ψυχή λαχτάρες, φόβοι, δισταγμοί.

-Το χρέος της ζωής σου θα ξοφλήσης
χωρίς καημό, χωρίς βαρυνθυιά....
καλότυχος που μπόρεσες να ζήσης
με άδολη σκέψη και με αγνή καρδιά!

(“Παρνασός” Οκτ.-Δεκ. 1961,σελ. 581)

Ο κυνηγός, που δακρυσμένα αντίκρυσε
του πληγωμένου ζαρκαδιού τα μάτια,
να μη ματώσει πια τα χέρια ωρκίστηκε
κι'έκαμε το τουφέκι του κομμάτια.

Γεώργιος Δροσίνης

(“Φιλολογική Πρωτοχρονιά”, 1946, σελ. 6)

ΣΟΦΟΙ ΜΥΘΟΙ

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΔΥΣΤΥΧΙΑ

Μια μέρα μερικοί σοφοί Έλληνες και Ινδοί σκεφτόντουσαν για να βρουν ποια είναι η μεγαλύτερη δυστυχία για τον άνθρωπο.

Ένας από τους Έλληνες είπε τότε, πως δεν υπάρχει μεγαλύτερη δυστυχία για έναν άνθρωπο, από το να τούρθουν μαζί τα γεράματα και η φτώχεια.

Ένας Ινδός εξ'άλλου είπε, πως μεγαλύτερη δυστυχία είναι το να νοιώθεις πως μαραίνεται το πνεύμα σου και συγχρόνως να αισθάνεσαι σκληρούς πόνους στο σώμα σου.

Επάνω στη συζήτηση, έφθασε εκεί και ένας σοφός Πέρσης. Όλοι τότε έπαψαν να μιλούν για ν'ακούσουν τη γνώμη του:

-Δεν υπάρχει πιο μεγάλη δυστυχία για έναν άνθρωπο, είτε ο σοφός Πέρσης, από το να φτάσει στο τέλος της ζωής του, χωρίς να κάνει ποτέ του κανένα καλό.

Δε θέλω του κισσού το πλάνο ψήλωμα

Σε ξένα αναστηλώματα δεμένο.

Ας είμαι ένα καλάμι, ένα χαμόδεντρο.

Μα όσο ανεβαίνω, μόνος ν'ανεβαίνω.

Γεωργίου Δροσίνη

(“Φωτερά σκοτάδια” 1903-1914,

εκδ. Ι.Σιδέρης, σελ. 52)

Η ΨΥΧΗ ΕΛΩΣΕ ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ

“Στη Ρώμη (το 1932) συνέβη το εξής παράδοξο και υπερφυσικό γεγονός:

Η Γαλλίδα κόμησσα Ντε Λεγκράντ είχε καταλύσει για μερικές ημέρες στο αριστοκρατικό ξενοδοχείο “Πράγα”. Αλλά από την πρώτη νύχτα της διαμονής της εκεί, μόλις έπεσε στο κρεβάτι για να κοιμηθεί, άκουσε ένα παράδοξο κρότο που την έκανε ν’ανοίξει τα μάτια της τρομαγμένη. Είδε τότε μπροστά της ένα νέο κορίτσι, που είχε κάτι το υπερφυσικό επάνω του.

Η κόμησσα τρόμαξε και θέλησε να φωνάξει αλλ’η φωνή της πνίγηκε στο λάρυγγά της.

Τότε το μυστηριώδες κορίτσι της είπε:

- Μ’έχουν σκοτώσει εδώ μέσα! Ειδοποιήστε την αστυνομία!...

Κι αφού είπε τα λόγια αυτά, η οπτασία χάθηκε.

Αμέσως η κόμησσα, κυριευμένη από τον μεγαλύτερο τρόμο, χτύπησε το κουδούνι ζητώντας βοήθεια.

Έπειτ’από λίγες στιγμές, μια καμαριέρα μπήκε μέσα, στην οποία η κόμησσα διηγήθηκε έντρομη τι είδε και τί ακουσε.

Η καμαριέρα, μολοντί πολύ ταραγμένη κι η ίδια, εν τούτοις της είπε ότι δεν έπρεπε να φοβάται κι’επρόσθεσε ότι πραγματικά έμενε σ’εκείνο το δωμάτιο ένα νέο κορίτσι, αλλά έφυγε απ’το ξενοδοχείο εν άκρα υγεία.

-Κοιμηθήτε, λοιπόν ήσυχη, κυρία κόμησσα, είτε στην τρομαγμένη αριστοκρατίδα κι’απεσύρθη απ’το δωμάτιο.

Αλλά σε λίγο το κουδούνι ξαναχτύπησε επανειλημμένως.

Η καμαριέρα έτρεξε πάλι μέσα και βρήκε την κόμησσα πιο τρομαγμένη από πριν.

Η οπτασία είχε παρουσιαστεί και πάλι στην κόμησσα και της

είχε πει τα ίδια λόγια.

Η κόμησσα δεν ήθελε πια με κανένα τρόπο να μείνει στο δωμάτιο αυτό και ζήτησε να της ετοιμάσουν έν'άλλο. Εκεί μπόρεσε τέλος να κοιμηθεί, αλλά το άλλο πρωί μόλις ξύπνησε, επηρεασμένη φοβερά από τη νυχτερινή οπτασία, πήγε στην αστυνομία, διηγήθηκε όλα όσα είδε και άκουσε κι επέμενε να γίνουν ανακρίσεις σχετικά με την τύχη της νέας που είχε μείνει πριν απ'αυτήν στο ξενοδοχείο.

Πράγματι, η αστυνομία ενήργησε ανακρίσεις κι'έτσι απεκαλύφθη ένα φρικώδες έγκλημα. Η νέα που έμενε πριν από την κόμησσα στο δωμάτιο εκείνο του ξενοδοχείου, ήταν κόρη ενός Αμερικανού πολυεκατομμυριούχου. Μια νύχτα λοιπόν, την ώρα που κοιμόταν, τη σκότωσε για να την κλέψει ένα από τα γκαρσόνια του ξενοδοχείου και κατόπιν, βοηθούμενο από την καμαριέρα, κομματιάσε το πτώμα και το πέταξε στον Τίβερι. Ύστερα οι δυο συνένοχοι, αφού εξαφάνισαν κάθε ίχνος τους εγκλήματός των, μοιράστηκαν τα χρήματα και τα κοσμήματα της Αμερικανίδος και δήλωσαν στη διεύθυνση του ξενοδοχείου ότι η “μίζ” έφυγε το πρωί πολύ νωρίς, πηγαίνοντας για το Παρίσι.

Η ένοχη καμαριέρα ήταν η ίδια που είχε φωνάξει τη νύχτα η κόμησσα. Μόλις άρχισαν λοιπόν να την ανακρίνουν, ταράχτηκε, τάχασε κι'έτσι προδόθηκε μόνη της, προδίδοντας συγχρόνως και τον συνένοχό της. Έτσι το φάντασμα της σκοτωμένης αποκάλυψε το τρομερό αυτό έγκλημα, που δεν το ήξερε κανείς άλλος εκτός από τους δυο κακούργους”.

(Από το λογοτεχν. περιοδ. “Μπουκέτο”, 5/6/1932)

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΙΕΡΕΙΕΣ-ΜΑΝΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

Της Ηρώς Τζιοβάρα-Ζάραγκα

Από τα κείμενα των μεγάλων Ελλήνων ποιητών και φιλοσόφων της αρχαιότητας, ως επίσης και τα σπάνια καλλιτεχνήματα, αντλούμε τις εξής πληροφορίες αναφορικά με το ως άνω θέμα:

Εν αρχή ην η **Παμμήτειρα Γαία**. Η Γαία, το βάθρον του Κόσμου, βρίσκεται στη μέση, ανάμεσα στον αιθέριο ουρανό και στον ζοφερό Τάρταρο.

Μητέρα του σύμπαντος, αντιλαμβάνεται τα πάντα, προβλέπει τα πάντα με τα προφητικά χαρίσματά της και την δύναμη της πρόγνωσης που της επιτρέπει να αποκαλύπτει τις μυστικές κρυμμένες, αρχέγονες δυνάμεις σε όποιον αυτή θέλει.

Κυρίαρχο πρόσωπο του ενύλου κόσμου είναι επομένως η μορφή της γυναίκας, αφού από αυτήν εκπηγάζει μυστηριωδώς η νέα ζωή.

Τα αρχέτυπα του παλαιού μύθου περιστρέφονται γύρω από τη γυναικεία παρουσία με την μορφή θεραϊνών, ιερειών, μαντισσών θεραπειτριών, αφού σε αυτήν καταφεύγει το βρέφος, το νήπιον ο νέος ανήρ.

Στους παλαιούς καιρούς επικρατεί η Μητριαρχία. Πλήθος μύθων επιβεβαιώνει την **Μητρωνυμία** στην αρχαιότητα, ιδία, ανάμεσα στους προελληνικούς πληθυσμούς του Αιγαίου. Μία σειρά ήρωες και θεοί κρατούν ζηλότυπα τα μητρωνυμικά τους: π.χ. ο Απόλλων ο Λητοΐδης, ο Χείρων ο Φιλυρίδης (γιος της Φιλύρας).

Τα λείψανα και τα τεκμήρια αυτά της Μητρωνυμίας κατεβαίνουν από μια αρχέγονη κοινωνική συγκρότηση, όπου δεν λογαριαζόταν ο Πατέρας μα η Μάνα. Ας θυμηθούμε τας “Ηοιάς” του Ησιόδου, όπου υμνούνται μονάχα **ηρωίδες-προμήτορες** κάποιου ήρωα ή ημιθέου.

Κατάλοιπα αυτής της μητριαρχικής αντιληψης, διεσώθησαν και

όταν επικράτησε η πατριαρχία. (βλ. Αργυρούν γένος Ησιόδου, μύθος Κλυταιμνήστρας κ.τ.λ.) όπου η **“ξυγία”** διασώζει τον μητριαρχικό κόσμο ως μορφή της προελληνικής γυναίκας. Παρ’όλη την φαλλοκρατική αντίληψη που επικράτησε στον ελλαδικό χώρο, η γυναίκα κινεί τα νήματα, όχι μόνον στο εσωτερικό του οίκου της, αλλά πρωτίστως στην **θηρησκευτική, λατρευτική** ζωή της Πόλεως, ιδία δε στις μυστικές εκδηλώσεις της εσωτερικής λατρείας. Ας θυμηθούμε κατ’αρχάς μερικές γυναικείες φυσιολογικές του μύθου, όπου δια του ονόματός των δηλούνται η **μυστική, ιερατική προσφορά τους**.

Αρχίζοντας από την Μινωική Κρήτη, όπου συχνά η πατρίδα λέγεται **μητρίδα** - μέσα από την αχλύ του χρόνου διαγράφεται η μορφή της Πασιφάης, της Αριάδνης, της Τηλεφάεσσας, της Τηθύος κτλ. Η ετυμολογική ανάλυση των ονομάτων τους δείχνει στενή σχέση με την Σελήνη, Εκάτη.

Πασιφάη: η φωτίζουσα πάντας ή η εκπέμπουσα ετερόφωτο φωτισμό.

Αριάδνη: η υπερβολικά αγνή- αρί- λευκή.

Τηλεφάεσσα: η φωτίζουσα, από μακριά.

Τηθύς: η έχουσα πλατύ λευκό πρόσωπο- η δε αναφορά των μύθων των σχετικών με τις δραστηριότητές της δείχνει σαφώς ότι ήσαν **ιέρειες κάποιας μυστικής λατρείας**, μυσταγωγοί κάποιων τελετουργιών, όπου οι προς μύθω εποδηγετούντο από μία γυναίκα.

Είναι βέβαιον ότι αυτό συνέβαινε στα Κρητικά Μυστήρια του Λαβυρίνθου, όπου εις ανάμνηση της πορείας του Θησέως καθ’υπόδειξη της Αριάδνης, κρητικές νεάνιδες ορχούμενες οδηγούσαν τον **μυούμενον** κατά την Μύθωσίν του. Για να “γνωρίσουμε” τις κρυμμένες μυστικές τελετές της αρχαιότητας καταφεύγουμε στους μύθους, αφού αυτοί αποτελούν μία πανάρχαια εμπειρία του κόσμου που εκφράζει το “όλον”. Αναζητούμε τα σύμβολα μιας απόκριψης, αφού ο μύθος λειτουργεί ως παλινωδία στο Λόγο και μας φωτίζει για ουσιαστικές στιγμές της ανθρωπότητας, που η επίσημη ιστορία αδυνατεί ή δεν θέλει να συγκρατήσει.

Ο μύθος περασμένος στον επικό-ποιητικό ή δραματικό λόγο ή χαραγμένος στα αγγεία και στα ανάγλυφα οδηγεί τον προσεκτικό μελετητή στην βεβαιότητα ότι οι γυναίκες του απωτάτου μυθικού αλλά και προϊστορικού παρελθόντος διεδραμάτισαν ουσιαστικό ρόλο στο

επίπεδο του **προ-λογικού, ιερατικού, χρησμολογικού “είναι”**, που αποτέλεσε την ουσία των διαμορφωμένων συν τω χρόνω Μυστηρίων.

Συχνά οι γυναίκες των Μύθων οδήγησαν ανθρώπους και ήρωες στο μυστηριακό κόσμο της μεθέξεως και του ενθουσιασμού, δηλαδή **“ένθεος γίγνεσθαι”** που αποτελεί τον τελικό στόχο όλων των μυητικών Μυστηρίων.

Ας σταθούμε στην Αττική και συγκεκριμένα στον Ιερό Βράχο. Ονόματα γυναικεία των οποίων η δράση χάνεται στα βάθη των αιώνων και που διατηρήθηκαν κατόπιν σ’όλες τις εξωτερικές ή εσωτερικές τελετές...

Η Ωρείθυια, κόρη του Ερεχθέως και της Διογένειας, ανηρπάγει από τον Βασιλιά της Θράκης **Βορέα**, δέχθηκε οικειοθελώς την παραμονή της στον σκοτεινό Βορρά και προστάτευε πάντα την ηλιόλουστη Αθήνα. Το όνομά της ετυμολογικά δηλοί τον φύλακα κάποιου ιερού χώρου: ωρείον: ωρεύω: φυλάττω και θύω: θυσιάζω-τέθυκα- τεθυκυία. Έχουμε εδώ το ενδεικτικόν των στοιχείων Βορράς-Ανατολή, φύλαξ, θυσία.

Στην ιστορική Αθήνα γυναίκες τελούν προς τιμήν της Ωρείθυιας, θυσίες σε κρυφές, μυστικές τελετές.

Οι κόρες του δρακοντοειδούς Κέκροπα του παλαιάτου βασιλιά της Αθήνας με την απώληξη ουράς φιδιού, Άγλαυρος, Έρση, Πάνδροσος, ήσαν για τους Αθηναίους αγαθοδαίμονες μάντισσες καλών, στοιχεία αγαθοποιά της φύσεως, όπως υποδηλώνουν και τα ονόματά τους.

Άγλαυρος: ο αυλιζόμενος εν αγροίς.

Έρση- Πανδροσος: παραπέμπουν στις δροσοσταλίδες, οι δροσερές.

Στην ιστορική Αθήνα, οι Αθηναίοι τιμούσαν τις θεότητες μαζί με την Θεά Αθηνά κατά τα **Αρρηφόρια** ή τα Ερσηφόρια και τα Αγραύλεια, όπου όλη την διεξαγωγή της φανεράς αλλά και της μυστικής τελετής την τελούσαν **ιέρειες** και γυναίκες παλαθηνφόροι με επικεφαλής την **Ιεροφάντιδα** που τελούσε την μυσταγωγία αφού οι **“Πραξιεργίδες ιέρειες”** είχαν ολοκληρώσει τους καθαρμούς στα νερά του Φαλήρου. Ας μην ξεχνούμε τον ρόλο των Αθηναίων γυναικών και στα Παναθήναια, αφού σ’αυτές εδίδετο τη τιμή της Έφανσης του Πέπλου.

Γυναίκες ιέρειες, μυσταγωγοί των Μυστηρίων ήσαν και στα Καβείρια Μυστήρια με το μυστηριακό όνομα της θεάς: **Αξιόκερσα** και **Αξίερως**, που ως **“Λουτροφόροι ιέρειες”** επέβλεπαν και εκτελούσαν τους “Καθαρμούς” δια του ύδατος (ράντισμα).

Παράλληλη συμμετοχή γυναικών ιερειών έχουμε βεβαίως και στην **Δωδώνη** με τις Πελειάδες ιέρειες (Περί αυτών προσεχώς).

Αλλά η ενεργός συμμετοχή και η μυσταγωγική παρουσία της Ιέρειας γυναίκας ισχυροποιείται στα Ελευσίνια Μυστήρια. Ας μην ξεχνούμε ότι η Θεά Δήμητρα παρουσιάζεται πρώτα στις κόρες του Κελεού, όταν αντλούν το **“ενήυτον ύδωρ”** από την πηγή. (Ομηρικός Ύμνος).

Άρα και κατά τις τελετές, πρωτεύοντα ρόλο παίζει η **ιέρεια-ιερομάντις**, ο καθρέπτης της Θεάς Μητέρας.

Το πέρασμα από την Ιερουργία στην Θεουργία και στην Μαντική είναι βέβαιο.

Η μυθολογική αφήγηση ακολουθεί μία κυκλοειδή πορεία, οι μύθοι διαπλέκονται στον χώρο και στον χρόνο με άλλες μυθικές παρουσίες με κοινό όμως ομφάλιο λώρο την θεότητα, την αναζήτηση της οποίας επιδιώκουν όχι μόνον οι απλοί καθημερινοί άνθρωποι, αλλά και μεγάλοι διανοητές του Ελλαδικού χώρου.

Στην αναζήτηση αυτή μεγάλο ρόλο έπαιζε η **μαντική**, δηλαδή η προαίσθηση και η γνώση της βουλήσεως των Θεών. Η μαντική υιοθετεί την μέθοδο των εξιλασμών και των καθαρμών, των εξορκισμών, που οι Έλληνες ονόμασαν “Κάθαρσιν” και που λειτουργούσε πρωτίτως στα αρχαία Μυστήρια.

Και εδώ οι γυναίκες ασκούν μεγάλη επιρροή.

Την εμπνευσμένη μαντική, δηλαδή την υπερφυσική γνώση του αγνώστου, οι Έλληνες την εμπιστεύονταν στις γυναίκες (παράβαλε την έντεχνον μαντική των ανδρών)

Και τούτο γιατί, όταν επρόκειτο για την ένθεον μαντικήν, η ευαίσθητη γυναικεία ψυχή φαινόταν πιο επιδεκτική θείας επιρροής. Άλλωστε η αληθινή μαντική επιτυγχάνεται με τον “ενθουσιασμό” από την παρουσία δηλαδή του Θεού μέσα στην ψυχή της προφητίδος-ιέρειας που δέχεται από κάποια θεότητα της αποκάλυψης. Ας μην ξεχνούμε ότι γύρω από την θεά Παμμήτειρα Γαία περιστρέφονται όλοι οι μύθοι για ιερά Μαντεία, ιδία των Σπηλαίων.

Διασώζονται σε αρχαία συγγράμματα, σε Επιτύμβια και ανάγλυφα ονόματα γυναικών που άσκησαν την μαντική υπηρετώντας κάποιο Θεό, αποκαλύπτοντας στους μνημένους την Θεϊκή Γνώση. Φημισμένες, ταμένες μέσα στην καταχνιά των αρχαιοτάτων χρόνων είναι οι Σίβυλλες. Στους Δελφούς ο **βράχος της “Σίβυλλας”** στο Ιερόν της Γής

διατηρούσε την ανάμνηση της Ερωφίλης, που προφήτευε εκεί πριν από τις πρώτες Πυθίες. Άλλη η Ηροφίλη: η αγαπητή της Ήρας, παλαιότατη Σίβυλλα, ιέρεια του Σμινθέως Απόλλωνος (Σμίνθη: πόλη της Τρωάδας) αφού εγκατέλειψε κατά προτροπήν του Θεού την Κύμη της Ευβοίας.

Η Οιδιπόχθη, η Οινώπη, νύμφες, ιέρειες, μάντισσες, ποιος ξέρει, ακόλουθοι του θεού Διονύσου, όπως δηλώνει και το όνομά της. Το πρωτότυπο των Σιβυλλών υπάρχει ήδη μέσα στο Έπος και βεβαίως στο Δράμα. Είναι η παράδοση μορφή της Τρωαδίτισσας Κασσάνδρας; η μάγισσα Κίρκη αλλά και η Καλυψώ, η Λευκοθέα που με τις μαντείες της βοηθεί τον Οδυσσέα, ως ευεργετική σώτειρα θεά θαλασσία, των Καβείρων.

Μάντισσες-ιέρειες υπήρχαν σ'όλους τους ιερούς μυσταγωγικούς χώρους. Γιατί κάθε κοιλότητα στο έδαφος ήταν στα μάτια των Ελλήνων μία πύλη επικοινωνίας με το υπερπέραν (Τροφώνειον μαντείον).

Μάντισσες, αγαθοδαίμονες ήσαν και οι κόρες του Μάντεως Πρωτέως, όπως η Ειδοθέα, που έσωσε τον Μενέλαο. Γνωστή είναι και η ιστορία της νεαρής Πυθίας Φενιμόης, που πλήρωσε με πρόωρο θάνατο την φοβερή θείκη κατοχή. Αυτά τα μισοποιητικά-μισοϊστορικά επεισόδια της δράσης και της ζωής των εμπνευσμένων αυτών γυναικών, οδήγησαν τον Πλάτωνα στην διαμόρφωση της γνωστής προσωπικότητας της Διοτίμας, ιέρειας της Μαντινείας, προφήτιδος αλλά και διδασκάλισσας του Σωκράτη στην μύησή του προς τον Θεϊκό έρωτα, όπως σκιαγραφείται στο Πλατωνικό "Συμπόσιον".

Γενικώς:

Η ευσεβής ανάγκη για μύηση, θεραπεία, χρησμούς, θεουργία, συνένωση με το θεϊόν, οδηγούσε τους Έλληνες σε πανελλήνια ιερά όπου ικέτευαν τους θεούς να ικανοποιήσουν κάποια συγκεκριμένη ανάγκη, κυρίως την ανάγκη της ψυχής για επιβεβαίωση της μεταθανάτιας ζωής, καθώς και την επιβεβαίωση της πίστης των ότι οι θεοί δρούσαν και επενέβαιναν στην ζωή των ατόμων και στις υποθέσεις των πόλεων.

Πολλά από τα παλαιά σύμβολα και από τις τελετές των λησμονημένων θρησκευτικών θεουργιών διασώζονται και σήμερα σε πολλά μυητικά τάγματα και έτσι δολιχοδρομείται η συνέχεια της μυητικής πορείας μέσω των δοκιμασιών και του Λαβυρίνθου προς το Φως

Από τη διεθνή διακήρυξη των δικαιωμάτων των ζώων.

Άρθρο 1^ο: Όλα τα ζώα γεννιούνται με ίσα δικαιώματα στη ζωή και στη δυνατότητα ύπαρξης.

*

Άρθρο 2^ο: Ο άνθρωπος οφείλει να σέβεται τη ζωή κάθε ζώου και να χρησιμοποιεί τις γνώσεις του για το καλό των ζώων.

*

Άρθρο 3^ο: Κανένα ζώο δεν πρέπει να υποβάλλεται σε κακομεταχείριση. Αν η θανάτωσή του κρίνεται υποχρεωτική, πρέπει να γίνεται στιγμιαία, ανώδυνα και χωρίς καμία πρόκληση αγωνίας του ζώου.

*

Άρθρο 4^ο: Κάθε ζώο δικαιούται να ζεί στο φυσικό του χώρο-γή, θάλασσα, αέρα- και να αναπαράγεται σύμφωνα με τους φυσικούς νόμους.

*

Άρθρο 5^ο: Κάθε ζώο που από παράδοση θεωρείται κατοικίδιο, δικαιούται να ζήσει με τις συνθήκες ζωής και ελευθερίας που αντιστοιχούν στο είδος του.

*

Άρθρο 6^ο: Κάθε ζώο- σύντροφος του ανθρώπου έχει δικαίωμα διάρκειας ζωής ανάλογη με τη φυσική του μακροβιότητα. Η εγκατάλειψη του θεωρείται πράξη απάνθρωπη και εξευτελιστική.

*

Άρθρο 7^ο: Τα ζώα που προσφέρουν υπηρεσίες στον άνθρωπο, πρέπει να τρέφονται σωστά και ο εγκλεισμός τους να πληρεί όλους τους όρους για τη σωστή διαβίωσή τους.

*

Άρθρο 8^ο: Οποιοσδήποτε πειραματισμός (πείραμα) πάνω στα ζώα, ιατρικός, επιστημονικός κλπ. αντίθετα προς τα δικαιώματά τους εφ'όσον προκαλεί πόνο σωματικό ή ψυχικό. Πρέπει να επιδιώκεται η αντικατάσταση του πειραματισμού πάνω σε ζώα από άλλες τεχνικές.

*

Άρθρο 9^ο: Τα ζώα του εκτροφείου, που εκτρέφονται για τη διατροφή του ανθρώπου, πρέπει να στεγάζονται, να τρέφονται και να ζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

*

Άρθρο 10°: Απαγορεύεται η εκμετάλλευση των ζώων για την ψυχαγωγία του ανθρώπου. Τα θεάματα που χρησιμοποιούν ζώα, αποτελούν καταστρατήγηση της αξιοπρέπειας και του σεβασμού προς τη ζωή του ζώου.

*

Άρθρο 11ο: Κάθε πράξη που προκαλεί το θάνατο μεγάλου αριθμού άγριων ζώων, είναι “γενοκτονία”, είναι έγκλημα απέναντι στο είδος. Η μόλυνση και οποιαδήποτε καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος οδηγούν στη γενοκτονία.

*

Άρθρο 12°: Σεβασμός επιβάλλεται ακόμα και στο νεκρό ζώο.

*

Άρθρο 13°: Τα δικαιώματα των ζώων πρέπει να κατοχυρωθούν από τους νόμους, όπως ακριβώς τα δικαιώματα του ανθρώπου.

(*Ένωση των Δικαιωμάτων των Ζώων, Παρίσι 1978*). “Καθημερινή” 5-10-2002”

Σημείωση “Ιλισού”:

Αλίμονο! Πόσα από τα ανωτέρω δικαιώματα των ζώων τηρούνται σήμερα! Πότε θα υλοποιηθεί το 13ο άρθρο! Πότε θα καταργηθεί ενσυνείδητα η κρεοφαγία!

Ο συγγραφέας Φιλόστρατος, στο βίο του Απολλωνίου του Τυανέα, του μεγάλου αυτού φιλόσοφου και θαυματουργού του 1ου μ.Χ. αιώνα, αναφέρει: “Απείχε [ο Απολλώνιος] από τις έμψυχες τροφές, γιατί τις θεωρούσε ακάθαρτες και βλαβερές για το νού” (Α, VIII). Ο Ιάμβλιχος, στο έργο του για τον Πυθαγόρα και τους πυθαγορείους, λέει ότι ο Πυθαγόρας συνιστούσε στους μαθητές του “ν’απέχουν από την κρεοφαγίαν”. (68)

Μία από τις μεγαλύτερες ηθικές φυσιогνωμίες του 20ου αιώνα, ο Αλβέρτος Σβάϊτσερ είχε πει: “Από τη φιλοσοφία, με απασχόλησε κυρίως η ηθική. Πάλεψα ενάντια στην απλή ηθική, που δεν ασχολείται παρά με την καλοσύνη και την ευσπλαχνία προς τους ανθρώπους κι αγωνίστηκα για την πλήρη ηθική, που μας υποχρεώνει να είμαστε καλοί και σπλαχνικοί απέναντι σ’όλα τα όντα”.

(*Τ. Αθανασιάδη, “Α. Σβάϊτσερ”, Εστία, σελ. 7*)

ΛΟΓΟΙ ΣΟΦΟΙ

Τι ασυστόλως ο κόσμος όλος
έφθασε νάναι ψευτιά και δόλος.

*Aleck Vacarescu (Από ρουμανικό κώδικα", Λαογραφία" τόμοςΙΗ,
Αθήνα 1959, σελ.106)*

Η αρμονία είναι ο γενικός νόμος κάθε πράγματος που συντελείται
μέσα στο σύμπαν.

*Κομφούκιου (Γ.Κ.Βλάχου "Η πολιτική σκέψη στην αρχαία Κίνα,
Αθήνα 1979,σελ. 32)*

Τίποτα δεν μπορεί να είναι ωραίο, εάν δεν είναι αληθινό και σύμ-
φωνο με τους φυσικούς νόμους.

*Ι.Β.Γκαίτε (T.P. Eckermann, "Συνομιλία με τον Γκαίτε, μεταφρ.
Ν. Καζαντζάκη, Αθήνα 1913,σελ.63)*

Η κυριαρχία του ανθρώπου επί του εαυτού του καλείται Ελευθε-
ρία.

Βίκτωρος Ουγκώ ("Οι άθλιοι", μέρος 5ο βιβλ. 1● , Ε.)

Αδέλφια μου (...)

σεις δεν πλαστήκατε σα ζα ζείτε,
μα γνώση κι'αρετή ν'ακολουθάτε!

Δάντης Αλιγκιέρης ("Η θεία κωμωδία": Η κόλαση, 26, μεταφρ. Ν. Καζαντζάκη).

Ο ρήτορας πρέπει ν'ανεβαίνει στο βήμα, αφού προηγουμένως
φροντίσει, όχι για τους λόγους του, αλλά για τον τρόπο της ζωής
του.

Αισχύνη (Ανθολόγιο Στοβαίου, ΜΔ,13)

Ο άνθρωπος είναι τόσο ευτυχής, όσο ωφέλιμος μπορεί να αποβεί για τον άλλο.

(Από το βιβλίο "Κομφούκιος ή τέχνη του κοινωνικού βίου",
Αθήνα 1852, σελ. 73).

Ευτυχισμένος είναι εκείνος που δεν ανταποδίδει κακό στο κακό, αλλά όσες αδικίες κι αν δοκιμάζει από τους άλλους, τους ανταμείβει με ευεργεσίες και σωτήριες συμβουλές.

(Όπως προηγουμένως, σελ. 41)

-Με το λιμάρισμα κι ο λοστός γίνεται βελόνα.

- Ο ξεχαρβαλωμένος ο τροχός τρίζει πάντα περισσότερο
Γαλλικές παροιμίες.

Στην άκρη της υπομονής η ευτυχία. (Νιρβάνα)

Ινδική παροιμία.

Η ζωή που συμφωνεί με τη φύση, είναι ακριβώς το ίδιο με την ενάρετη ζωή. Γιατί η αρετή είναι ο τελικός-σκοπός στον οποίο η φύση μάς οδηγεί.

Ζήνων ο Κιτιεύς (Διογένη Λαέρτ. Βίος Φιλ. VII,87)

Η φύση και η διαπαιδαγώγηση είναι κάτι παρόμοιο γιατί βέβαια η διαπαιδαγώγηση βάζει σε τάξη τον άνθρωπο, τακτοποιώντας τον όμως τον μετασχηματίζει σύμφωνα με τη φύση.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ (Αποσπ.33,Diels)

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Του Γεωργίου Σιβρή.

Η ίδρυση της Θεοσοφικής Εταιρίας, 17 Νοεμβρίου 1875, απετέλεσε ένα κορυφαίο γεγονός, ένα ορόσημο στη πνευματική πορεία της ανθρωπότητας. Ήταν μία ιστορική στιγμή κατά την οποία οι Διδάσκαλοι της σοφίας, η λεγόμενη Λευκή Αδελφότης, απεφάσισαν να επέμβουν δραστικά, για να συγκρατηθεί ο κόσμος από τον επικίνδυνο υλιστικό κατήφορο.

Η Θεοσοφική κίνησις, όπως προκύπτει από το κείμενο της ιδρυτικής διακήρυξης, δεν αποτελούσε παρά το αρχικό στάδιο μιας ευρύτερης δράσης του πνευματικού κόσμου στο υλιστικό πεδίο, η οποία λαμβάνει χώρα, κατά περιόδους, από την εποχή της δημιουργίας του κόσμου. Διότι, όπως διδάσκει ο εσωτερισμός, οι δυνάμεις του αγαθού επαγρυπνούν για την ευημερία της πάσχουσας ανθρωπότητας, την οποία δεν αφήνουν αβοήθητη και εποπτεύουν επί της εφαρμογής του θείου σχεδίου που αποβλέπει στην πνευματική ολοκλήρωση του ανθρώπινου γένους.

Για μας τους θεοσώφους, που αγωνιζόμαστε να υπηρετήσουμε τον ευγενή και ιερό αυτό σκοπό, ο εορτασμός της ημέρας της ίδρύσεως θα πρέπει ν'αποτελεί ένα ύψιστο καθήκον και μία ευκαιρία για να αναπολήσουμε τις μεγάλες στιγμές που μας χάρισαν με τις υπεράνθρωπες πράξεις τους οι ιδρυταί της εταιρίας.

Κάθε χρόνο την ημέρα αυτή γίνεται στο ADHYAR, και σε άλλα θεοσοφικά κέντρα ανά τον κόσμο, μία σεμνή τελετή, στην οποία αναγιγνώσκεται το ιστορικό της ιδρύσεως της Θ.Ε. στο

οποίο μεταξύ των άλλων αναφέρονται τα εξής:

Η 17η Νοεμβρίου 1875 είναι η ημέρα της γεννήσεως της Θ.Ε. της οποίας η προώθησις ανετέθη στους Ε.Π. Μπλαβάτσκυ και Χένρυ Σ. Όλκοττ. Αυτοί έκαναν την Θεοσοφία προσιτή, και οι διάδοχοί τους, Αννυ Μπέζαντ και Λιντμπύτερ, την έκαναν θριαμβευτική.

Το Σεπτέμβριο του 1875, ήρθαν οι οδηγίες στους ιδρυτάς να σχηματίσουν την Εταιρία, η διαμόρφωση της οποίας ολοκληρώθηκε κατά τους επόμενους δύο μήνες. Η Εταιρία ανακοινώθηκε δημόσια στις 17 Νοεμβρίου όταν ο Πρόεδρος, συνιδρυτής της εκφώνησε την εναρκτήρια ομιλία του στο ξενοδοχείο MOTT MEMORIAL στη πόλη της Νέας Υόρκης, στην πρώτη συνεδρία κατά την οποία έγινε η επίσημη διακήρυξη των αρχών.

Στην εισαγωγή τονίζεται ότι: “Η Εταιρία δεν σχηματίστηκε ούτε σαν ένα πνευματικό σχίσμα, ούτε για να υπηρετήσει ως ο εχθρός ή ο φίλος οποιουδήποτε αιρετικού ή φιλοσοφικού οργανισμού. Το έργο των ιδρυτών είναι εκείνο το οποίον οι πνευματισταί έχουν αγνοήσει, και οι υλισταί δεν έχουν αποτολμήσει, οι δε θεολόγοι έχουν παρανοήσει και υποβαθμίσει.

Το ενδιαφέρον της Θ.Ε. εκτείνεται τόσο στη θρησκεία, όσο και στην επιστήμη και τους κανόνες της ηθικής και οργανώθηκε για να βοηθήσει τον κάθε τομέα σύμφωνα με τις ανάγκες του”.

Στο κεφ.ΙΙ του καταστατικού διάβάζουμε: “Οι σκοποί της Εταιρίας είναι να συλλέξει και να διαδώσει τη γνώση των νόμων που κυβερνούν το σύμπαν”.

Η σθεναρά πεποίθηση με την οποίαν ο Πρόεδρος-συνιδρυτής εγκαινίασε την Εταιρία αποτυπώνεται στο εξής απόσπασμα απ’την ιδρυτική προσφώνησή του: “Τι είναι εκείνο που με κάνει να είμαι όχι μόνον ευχαριστημένος αλλά και υπερήφανος που εμφανίζομαι για σύντομο διάστημα ως ο εκπρόσωπος και εκφραστής αυτής της κινήσεως; Είναι το γεγονός ότι στη ψυχή μου νοιώθω ότι πίσω από μας, πίσω από τη μικρή μας ομάδα, πίσω από την αδύναμη νεογέννητη οργάνωσή μας, είναι συγκεντρωμένη μία κραταιά

δύναμις, στην οποία τίποτε δεν μπορεί να αντισταθεί- η δύναμις της Αληθείας. Επειδή αισθάνομαι ότι είμαστε απλώς η εμπροσθοφυλακή, διατηρώντας τη θέση έως ότου εμφανισθεί το κυρίως σώμα. Επειδή αισθάνομαι ότι είμαστε στρατολογημένοι στον ιερό σκοπό και ότι η Αλήθεια τώρα όπως πάντοτε είναι πανίσχυρη και θα υπερισχύσει”.

(Υπάρχει η εξής υποσημείωση με το μολύβι στο καταστατικό, με το γραφικό χαρακτήρα του Όλκοτ: “Το παιδίον εγεννήθη! Ωσαννά!”).

Όπως βλέπουμε αδελφοί μου, ο αείμνηστος αδ. Χένρυ Όλκοτ, με τα λίγα και λιτά, πλην όμως εμπνευσμένα αυτά λόγια του, αναγγέλει το ξεκίνημα μιας νέας περιόδου δράσεως του πνευματικού κόσμου στο χώρο της ανθρώπινης συνείδησης η οποία, όπως υπαινίσσεται, κορυφώνεται με τη μελλοντική εμφάνιση ενός Αβατάρ.

Ο ρόλος επομένως που διεδραμάτισε η Εταιρία στα πλαίσια της εφαρμογής του θείου σχεδίου είναι πολύ σημαντικός και γι’ αυτό εμείς οι μεταγενέστεροι δεν θα πρέπει να παραλείπουμε να αποτίουμε φόρο τιμής στα πρόσωπα των ιδρυτών και θεμελιωτών του πνευματικού αυτού οικοδομήματος και να προσπαθούμε να φανούμε αντάξιοι συνεχιστάι του έργου τους.

Κι απ’τα παλιά ξωκλήσια τις κορφές
τα κυπαρίσσια εγέρναν στον αέρα,
(...)
και το ‘να πλάι με τ’άλλο εμουρμουρίζανε!
Αγάπη είν’η ζωή τη αγάπη μόνο.

Λάμπρον Πορφύρα

(“Άπαντα”, εκδ. Ι.Βασιλείου, Αθήνα 1982,σελ. 173)

Η ΔΙΚΑΙΩΣΗ

Πρέπει να κάνουμε το παν, ώστε κατά το διάστημα της ζωής μας να γίνουμε μέτοχοι της αρετής και της σοφίας, γιατί το βραβείο της νίκης είναι ωραίο και η ελπίδα μεγάλη.

ΠΛΑΤΩΝΑ (Φαίδων, 114C)

Πολλά λείψανα αγίων για τους ίδιους αγίους...

“Σύμφωνα με τη στατιστική μιας Ιταλικής εφημερίδος υπάρχουν σ’όλον τον κόσμο τα κάτωθι λείψανα αγίων, άπαντα ανεγνωρισμένα επισήμως από την Καθολική Εκκλησία.

Του αγίου Ανδρέου 5 σώματα, 6 κεφαλαί και 17 βραχίονες. Της αγίας Άννης 2 σώματα, 6 κεφαλαί και 8 βραχίονες. Του αγίου Αντωνίου 4 σώματα, 1 κεφαλή και 2 βραχίονες.

Του αγίου Βασιλείου 4 σώματα και 5 κεφαλαί. Του αγίου Βενεδίκτου 4 κεφαλαί και 3 σώματα. Του αγίου Κλήμεντος 3 σώματα και 5 βραχίονες. Της αγίας Δωροθέας 6 σώματα. Του αγίου Ερασμίου 11 σώματα.

Του αγίου Στεφάνου 4 σώματα, 8 κεφαλαί και 13 βραχίονες. Του αγίου Γεωργίου 30 σώματα! Της αγίας Ελένης 4 σώματα και 5 κεφαλαί. Του αγίου Γουλιέλμου 7 σώματα και 10 κεφαλαί. Του αγίου Ιγνατίου (ο οποίος σημειωτέον, κατέβροχθίσθη από τα λιοντάρια) 3 σώματα, 6 κεφαλαί, 7 βραχίονες και 7 κνήμες!

Του αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού 10 κεφαλαί και 11 δείκται των χειρών. Του Ιωάννου του Χρυσόστομου 15 βραχίονες. Του αγίου Ιερωνύμου 2 σώματα, 4 κεφαλαί και 63 δάχτυλα. Του αγίου Λαυρεντίου 2 σώματα και 6 βραχίονες.

Του αγίου Λουκά 8 σώματα και 9 κεφαλαί. Του αγίου Παγκρατίου 30 σώματα και 6.000 κόκαλα. Της αγίας Λουκίας 5 σώματα και 6 κεφαλαί. Του αγίου Ματθαίου 5 σώματα, 8 κεφαλαί και 12 βραχίονες.

Του αγίου Παύλου 19 σώματα. Του αγίου Φιλίππου 3 σώματα, 8 κεφαλαί και 12 βραχίονες. Του αγίου Πέτρου 16 σώματα. Του αγίου Βαστιανού 4 σώματα, 5 κεφαλαί και 13 βραχίονες. Του αγίου Σίμωνος 4 σώματα, 5 κεφαλαί και 9 βραχίονες. Του αγίου Θεοδώρου 4 σώματα και 6 κεφαλαί.

Εκτός αυτών στη Μπέντοβα και στο Αμβιάνο φυλάττονται τα δάκρυα, που έχυσε ο Ι. Χριστός κατά το θάνατο του Λαζάρου.

Φορέματα του Χριστού φυλάσσονται σε εξη μέρη: στη Μόσχα, στη Ρώμη, στον άγιο Ιωάννη του Λατράνο, στην αγία Μαρτινέλλα, στο Τρέβερι και στο Αργεντεϊγ. Αλλά και λόγχεις, από κείνες που τρυπήσαν την πλευρά του Σωτήρος απάνω στο σταυρό, αριθμούνται εφτά ή οχτώ!....

Πώς βρεθήκαν τώρα όλα αυτά τα λείψανα είναι μυστήριο, το οποίον μόνον η Παπική Εκκλησία μπορεί να λύση...”.

(Περιοδ. “Μπουκέτο”, 1 Μαΐου 1930)

Στίχοι της καρδιάς και του νου

(Τους στίχους αυτούς τους έγραψε μία απλή, αγνή γυναίκα της ελληνικής υπαίθρου, μητέρα πέντε θαυμασίων παιδιών)

Ένα καράβι είν'η ζωή μου
και ταξιδεύει.

Μέσα στο πέλαγος του χρόνου
το στίγμα του δίνει.

Κτυπιέται από κύματα, με ανέμους
παλεύει και ουρανό αγναντεύει.

Ελευθερία και Αγώνας τ'όνομά του
γραμμένο στην πλώρη
μην το ξεχάσεις.

Καράβι περήφανο, της ζωής μου καράβι,
λιμάνι μην πιάσεις ποτέ!

Θα πεθάνεις.

Ο Λέων Τολστόι έγραφε στο ημερολόγιό του: “Γράφετε: “Εάν γίνω καλλίτερος κατά τι θα ωφεληθεί ο πλησίον μου; “ Είναι το ίδιο σαν να έλεγε ο γεωργός: “Εάν ακονίσω την αξίνη μου, θα πάει εμπρός η εργασία μου; “ Η εργασία προχωρεί τότε μόνον, όταν η αξίνη είναι ακονισμένη. Αλλ'εδώ η σύγκρισις δεν είναι πλήρης. Δια να φωτίσωμεν και να καλλιτερεύσωμεν τους άλλους, όπως το έχω ήδη ειπή, πρέπει να φωτίσωμεν και να βελτιώσωμεν τον ευατόν μας.

(Περιοδικό “Παναθήναια”, 31/10/1903)

Ο ΜΠΕΤΟΒΕΝ ΚΑΙ Η ΤΥΦΛΗ

Ο Μπετόβεν, (...) ένα βράδυ περπατούσε μόνος του στα περὶ-χωρα της Βιέννης, όταν ἔξαφνα ἄκουσε να παίζουν σ' ἓνα αγροτικό σπίτι μία ἀπὸ τις υπέροχες συνθέσεις του, στο πιάνο. Σταμάτησε τότε και ἄκουγε αρκετὴ ὥρα την μελωδία. Εκείνος πούπαιζε στο πιάνο φαινότανε καλὸς τεχνίτης κι ο Μπετόβεν ἔκαμε τη σκέψη ν' ἀνέβει στο σπίτι και τον γνωρίσει. Χωρὶς να χάσει καιρό ἀνέβηκε τη σκάλα, ἔσπρωξε σιγὰ την πόρτα και βρέθηκε μέσα σε μια φωτισμένη αἴθουσα. Στο πιάνο καθότανε κι' ἐπαιζε μια νεαρὴ κόρη, η οποία χωρὶς να διακόψει το παίξιμό της και χωρὶς να στραφεί, ρώτησε:

_ Εἶσαι σύ πατέρα;

Ο Μπετόβεν δεν ἀποκρίθηκε. Η κόρη εξακολούθησε το παίξιμό της κι ὅταν πια ετελείωσε, ἐστράφη πρὸς το μέρος του Μπετόβεν και εἶπε με γλυκιὰ φωνή:

- Πλησίασε λοιπόν, πατέρα μου, να σ' ἀγκαλιάσω. Δεν μπορῶ νάρθω ἐγὼ σε σένα...

Τότε μόλις ο Μπετόβεν ἀντελήφθη, ὅτι η δυστυχισμένη ἐκείνη κόρη η τόσο ωραία και τόσο νέα, ἦταν τυφλή. Το γεγονός αὐτό του ἔκαμε τόση ἐντύπωση, ὥστε δεν μπόρεσε να συγκρατήσῃ ἓνα ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως και λύπης. Η κόρη τον ἄκουσε, κατάλαβε πως δεν ἦταν ο πατέρας της και ψιθύρισε:

- Δεν εἶσαι ἐσύ πατέρα;

- Όχι, δεσποινίς εἶπε συγκινημένος ο Μπετόβεν, δεν εἶμαι ο πατέρας σας, ἀλλὰ μην ἀνησυχεῖτε... Εἶμαι φίλος κι' ἐρχομαι να σας συγχαρῶ, για τον ακριβὴ κι ωραῖο τρόπο που παίζετε το ἔργο μου...

Η τυφλή νέα κατάλαβε ἀπὸ τα λόγια του ποιὸς ἦταν και φώ-

ναξε ταραγμένη:

- Είσαστε ο Μπετόβεν!...

Συγχρόνως δε την επήραν τα δάκρυα. Έτσι κλαίονσα και συγκινημένη, η ευαίσθητη νέα, συνέχισε:

- Αχ! πόσο είμαι δυστυχισμένη που δεν μπορώ να ιδω το πρόσωπό σας, δεν μπορώ να ιδω εσάς που είστε τόσο μεγάλος! Αλλοίμονο! κύριε, δύο χρόνια τώρα είμαι τυφλή. Και θάχα πεθάνει απ'την απελπισία, άν δεν εύρισκα παρηγοριά στη μουσική και μάλιστα όταν παίζω, τις δικές σας συνθέσεις.

-Αγαπητό μου παιδί, είπε ο Μπετόβεν, δεν μπορείς βέβαια να με ιδείς, αλλά μπορείς να μ'ακούσεις.

Συγχρόνως δε κάθησε μπρος στο πιάνο με τα μάτια βουρκωμένα από τα δάκρυα. Ήταν τόση η συγκίνησή του, ώστε άρχισε να παίζει μία εντελώς νέα σύνθεση που ενεπνεύσθη τη στιγμή αυτή. Η σύνθεση αυτή, ή ελεγεία αυτή, έμεινε από τότε γνωστή με τον τίτλο “Φως του φεγγαριού”. Του την είχε εμπνεύσει η τυφλή κόρη και είναι πραγματικώς, μια από τις καλύτερες συνθέσεις του Μπετόβεν...

(Περιοδικό “Εθνικός Κήρυξ”, Ν.Υόρκη, Ιούνιος 1925)

Ανθρώπινος νους τόσο ψηλά δεν ανεβαίνει
για να εύρη τρόπους να σε υμνήσει
ω Ήλιε, βλέμμα των θείων θαυμάτων
της σκηνής αυτής που απλώνεται στο μάτι.

Διονυσίου Σολωμού

(Από το ιταλόγλωσσο ποίημα του “Il Sole”,
μεταφρ. Γ. Καλοσγούρου)

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΠΟΙΟΥ

Tou Anatole France

Τον καιρό του Βασιλιά Λουδοβίκου ζούσε στη Γαλλία ένας φτωχός οργανοπαίκτης, Βαρνάβα τον ελέγανε, που πήγαινε από πόλι σε πόλι κι'έπαιζε το όργανο και έκανε γυμνάσματα και θάματα.

Σαν ήταν πανηγύρι, ξάπλωνε στην πλατεία ένα μικρό χαλί καταφαγωμένο, μάζωνε τα παιδιά και τους χασομέρηδες με κάτι νόστιμα λόγια που τα είχε μαθημένα από κάποιον πολύ γέρο ακροβάτη, και τα επανελάμβανε χωρίς ποτέ να τ'αλλάξη πολύ.

Έπαιρνε έπειτα κάτι περίεργες στάσεις και ισορροπούσε στη μύτη του ένα ντενεκεδένιο πιάτο. Στην άρχή τον κυττούσαν γύρω αδιάφορα.

Όταν όμως με το κεφάλι κάτω πετούσε απάνω με τα πόδια έξι χάλκινες σφαίρες που λάμπανε στον ήλιο, ή όταν γινόταν κουλούρα με τα πόδια στο σβέρο κι'έπαιζε με δώδεκα μαχαίρια, ο κόσμος θαύμαζε και οι πενταροδεκάρες πέφτανε βροχή στο χαλί(...)

Για να δείξει τη τέχνη του του χρειάζονταν, όπως στα δέντρα για να δώσουν άνθη και καρπούς, η θέρμη του ήλιου και το φώς της ημέρας. Το χειμώνα δεν ήταν πια παρά δέντρο γυμνό, νεκρό. Η παγωμένη γή ήταν σκληρή για τον θαυματοποιό. Και σαν τον τζιτζικα, υπόφερε απ'το κρύο και την πείνα. Απονήρευτος, βάσταγε τα βάσανά του υπομονετικά. Δεν είχε ποτέ στοχαστεί ούτε την αιτία του πλούτου, ούτε την ανισότητα της τύχης των ανθρώπων. Λογάριάζε πάντα πως άν ο κόσμος ετούτος είναι κακός ο άλλος θα είναι χωρίς άλλο, καλός και η ελπίδα αυτή τον βαστούσε.

Δεν μιμόταν τους σχοινοβάτες, τους άπιστους και κλέφτες που έχουν δοσμένη την ψυχή τους στο διάβολο. Δεν βλαστημούσε πο-

τέ το όνομα του Θεού, ζούσε τίμια (...)

Ήταν άνθρωπος αγαθός, θεοφοβούμενος και ιδιαίτερα αφοσιωμένος στην Παναγιά.

Κάθε που έμπαινε σε μιαν εκκλησία γονάτιζε μπρος στην εικόνα της και της έλεγε αυτή την προσευχή:

“Κυρά Παναγιά, έχε την έννοια της ζωής μου ώσπου ν’αποφασίση ο Θεός να πεθάνω, κι’όταν πεθάνω, χάρισέ μου τη χαρά του Παραδείσου”.

Ένα βράδυ λοιπόν μιας βροχερής ημέρας, καθώς βάδιζε σκυφτός και κακομοίρης με τις σφαίρες, τα μαχαίρια και το χαλί κάτω από τη μασχάλη και γύρευε κανένα αχυρώνα να κοιμηθεί χωρίς να φάει, είδε ένα καλόγερο που ακολουθούσε τον ίδιο δρόμο και τον χαιρέτησε ευγενικά. Περπατούσαν με το ίδιο βήμα κι’άρχισαν να κουβεντιάζουν.

-Σύντροφε, λέει ο καλόγερος, γιατί είσαι στα πράσινα ντυμένος; Μήπως κάνεις τον τρελλό σε καμμία παράστασι;

-Όχι, πάτερ μου, απάντησε ο Βαρνάβας. Ελόγου μου με λεν Βαρνάβα κι είμαι οργανοπαίκτης. Δεν θα υπήρχε μεγαλύτερη τύχη στον κόσμο από το να τρώω κανείς κάθε μέρα.

-Πρόσεχε τα λόγια σου, αδελφέ. Δεν υπάρχει τύχη από τη μοναχική ζωή. Ύμνούμε τη δόξα του Κυρίου, της Θεοτόκου και των Αγίων και η ζωή του μοναχού είναι ένας ατέλειωτος ύμνος στο Θεό.

-Ομολογώ πως μίλησα ασυλόγιστα. Βέβαια η τύχη σου δεν μπορεί να παραβληθεί με τη δική μου, όσο και να είναι δύσκολο να χορεύεις ισορροπώντας στην άκρη της μύτης σου ένα ραβδί. Θα το ήθελα, σαν και σένα, να έψελνα κι’εγώ κάθε μέρα τη θεία λειτουργία και μάλιστα της Παναγιάς, που της έχω ιδιαίτερη λατρεία, και θα παρατούσα εύκολα την τέχνη που μ’έχει κάνει ξακουστό σ’εξακόσιες πολιτείες γύρω, για να ασπαστώ τη μοναχική ζωή.

Ο καλόγερος συγκινήθηκε με την αφέλεια του Βαρνάβα και ένοιωσε πώς ήταν ένας καλόβουλος άνθρωπος από κείνους που ευλόγησε ο Κύριος και γι’αυτό απάντησε.

-Άκουσε Βαρνάβα, έλα μαζί μου και θα σε βάλω στο Μοναστήρι που είμαι Ηγούμενος. Εκείνος που ωδήγησε τη Μαρία την Αιγυπτία στην έρημο μ'έφερε στο δρόμο σου για να σ'οδηγήσω στην οδό της σωτηρίας.

Έτσι ο Βαρνάβας έγινε μοναχός. Στο Μοναστήρι που μπήκε, οι ιερωμένοι λάτρευαν ιδιαίτερα την Παναγία και καθένas τους προσπαθούσε να την υπηρετεί με όλη τη γνώσι που του έδωσε ο Θεός.

Ο Ηγούμενος έφτιαχνε βιβλία σύμφωνα με τους κανόνες της σχολαστικής φιλοσοφίας για τις χάρες της Θεοτόκου.

Ο Πάτερ Μαυρίκιος αντέγραφε τις σοφές αυτές σελίδες πάνω σε περγαμηνή.

Ο Πάτερ Αλέξανδρος τις εικονογραφούσε (...)

Βλέποντας αυτή τη λατρευτική manία τον έπιασε το παράπονο τον Βαρνάβα για την αμάθειά του.

-Συφορά μου, στέναζε καθώς περπατούσε μοναχός στο μικρό χωρίς ίσκιο περιβόλι του Μοναστηριού, να μη μπορώ κι'εγώ σαν τους άλλους αδελφούς να δοξάζω καθώς πρέπει την Παρθέno παρ'όλη τη λατρεία που της έχω! Άξεστος κι'αγράμματος δεν έχω, Κυρά Παναγιά, να σου προσφέρω, ούτε συγγράμματα, ούτε όμορφes εικόνες, ούτε αγάλματα καλοσκαλισμένα, ούτε στίχους! Αλλοίμονό μου ! τίποτα δεν έχω!

Έτσι κλαιγόταν.

Ένα βράδυ που οι καλόγεροι περνούσαν την ώρα τους κουβεντιάζοντας άκουσε ένα τους να διηγείται την ιστορία ενός ιερωμένου που δεν ήξερε να λέει τίποτ'άλλο από το "Χαίρε Μαρία".

Αυτός ο ιερωμένος ήταν περιφρονημένος για την αμάθειά του, σαν όμως πέθανε του βγήκαν από το στόμα πέντε ρόδα που παράσταιναν τα πέντε γράμματα του ονόματος Μαρία, και η αγιωσύνη του έγινε έτσι ολοφάνερη.

Σαν άκουσε αυτήν την ιστορία ο Βαρνάβας θαύμασε την καλωσύνη της Παρθένου, αλλά ο ζήλος του δεν έσβησε. Έθελε να βρεί τον τρόπο να δοξάσει κι'αυτός την Επουράνιο Δέσποινα και δεν εύρισκε και στεναχωριόταν κάθε μέρα πιο πολύ, ώσπου ένα

πρωί ξύπνησε καταχαρούμενος. Έτρεξε στην εκκλησία κι έμεινε εκεί μόνος του κλεισμένος καμμιάν ώρα. Ξαναγύρισε πάλι το απόγευμα. Κι'από κείνη τη στιγμή πήγαινε κάθε μέρα όταν η εκκλησία ήταν έρημη και περνούσε εκεί τον περισσότερο καιρό, και δεν ήταν πια λυπημένος και ούτε αναστέναζε πιά.

Η διαγωγή του αυτή φάνηκε περίεργη στους άλλους που ρωτάγανε γιατί ο αδελφός Βαρνάβας ξεμοναχιαζόταν τόσο συχνά. Ο ηγούμενος που έχει καθήκον να παρακολουθεί τη διαγωγή των ιερωμένων του αποφάσισε να εξιχνιάσει το μυστήριο. Και μια μέρα που ο Βαρνάβας είχε κλειστεί κατά τη συνήθεια του στην εκκλησία πήγε με δύο γερόντους του Μοναστηριού να παρατηρήσει από τις χαραμάδες της θύρας τί γινόταν μέσα. Είδαν τότε τον Βαρνάβα μπρος στην Εικόνα της Παρθένου με το κεφάλι κάτω και τα πόδια απάνω να παίζει με τις σφαίρες και τα μαχαίρια. Έκανε, για να τιμήσει την Θεοτόκο, τα πιο καλά και δύσκολα γυμνάσματα του. Οι δυο γέροντες φώναξαν πώς ήταν ιεροσυλία. Ο ηγούμενος ήξερε πόσο αφελής ήταν ο Βαρνάβας, μόνο που του φάνηκε πώς χωρίς άλλο είχε χάσει τα λογικά του. Ήταν έτοιμοι και οι τρεις να τον βγάλουν με τη βία από την εκκλησία όταν είδαν την Παρθένο να ξεχωρίζει από την εικόνα της και με μίαν άκρη του γαλάζιου της πέπλου να σκουπίζει τον ιδρώτα που έσταζε από το μέτωπο του δούλου της.

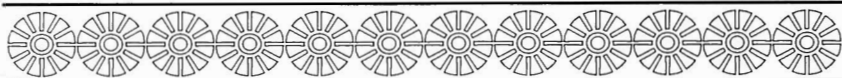
Τότε ο ηγούμενος έπεσε και προσκύνησε και έκραξε:

- Μακάριοι οι καθαροί τη καρδιά ότι αυτοί τον Θεόν όψονται!

-Αμήν! είπαν οι γέροντες και φίλησαν το χώμα.

(Περιοδικό "Εκλογή" Ιούλιος 1952)

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΓΑΛΛΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΗΣ

ROMAIN ROLLAN

**Ο άνθρωπος που έκανε στη ζωή του πράξη, την Ειρήνη,
την Ελευθερία και την Αγάπη.**

Της Λιλίκας Νάκου.

Αφορμή που γνώρισα τον Ρ.Ρολλάν στάθηκε όσο να φαίνεται αυτό ανευλαβές, - οι δυο μεγάλες μου κοτσίδες. Δυο μεγάλες κοτσίδες που μου φτάνανε ως τα γόνατα. Και από αυτές με έπιασε ένας γιγαντιαίος Ελβετός θυρωρός για να με πετάξει έξω από την αίθουσα του Καρούζ, στη λαϊκή συνοικία της Γενεύης. Από μια αίθουσα που γίνονταν διαλέξεις από σοβαρά πρόσωπα με γενειάδες. Ένας κύριος τότε ευγενικός, ψηλός και ξανθός, έτρεξε να με γλυτώσει από τα χέρια του αγριάνθρωπου.

-Ας έχης χάρη, παλιοκόριτσο, μου φώναξε, που σε γλύτωσε από τα χέρια μου ο κύρος Ρομαίν Ρολλάν! Αλλιώς θα σε μάθαινα εσένα και τη φιλενάδα σου- την κόρη του ραβίνου - να έρχεσθε να τρυπώνετε εδώ μέσα, και να γελάτε, σαν μιλάνε οι εξοχότητες τους.

- Ο κύριος Ρομαίν Ρολλάν!

Όσο και τρελοκόριτσο να ήμουν την εποχή εκείνη, δηλαδή την άνοιξη του 1917, όπου στην αίθουσα του Καρούζ στη Γενεύη γίνονταν συγκεντρώσεις σοσιαλιστών και ομιλίες από πρόσωπα σαν το Radek, τον Καλινίν, τον Trotsky, που ούτε σαν ονόματα είχα τότε ακουστά, - τον Ρομαίν Ρολλάν ωστόσο τον γνώριζα!... Σε όλες τις προθήκες των βιβλιοπωλείων της Γενεύης έβλεπες το περίφημο μυθιστόρημα Ζάν- Κριστόφ, που έβγαινε σε σειρά, οκτώ ή εννέα τόμων. Όλη η νεολαία τον διάβαζε. Μπορεί να πεί κανείς μάλιστα, πως ζούσε τη ζωή του Ζαν- Κριστόφ βρίσκοντας σ' αυτόν τον ίδιο τον εαυτό της!.

- Ο Ρομαίν Ρολλάν!

Στο άκουσμα του ονόματός του σταμάτησα, τα έχασα!

ΟΡομαίν Ρολλάν ένοιωσε την ταραχή μου.

Χαμογέλασε, και με ρώτησε:

-Και τί γυρεύεις εδώ, κοριτσάκι μου (ma petite fille) σ'αυτές τις συγκεντρώσεις; Μήπως είναι μέσα στην αίθουσα οι γονείς σου;

-Ω, εμένα οι γονείς μου είναι μακριά, είναι στην Ελλάδα.... Μέχουν στείλει στο σχολείο εδώ, και το σκάω από τη δασκάλα που κάθεται εδώ δίπλα γιατί διασκεδάζω, με τη φίλη μου τη Ρούθ, να βλέπουμε αυτούς τους γενειοφόρους και αυτά τα συλλαλητήρια στους δρόμους. Ύστερα χωνόμαστε εδώ ν'ακούμε να μιλάνε μια γλώσσα που δεν καταλαβαίνουμε (τα ρωσικά) από κυρίους με μεγάλα γένηια!...

Ο κύριος Ρομαίν Ρολλάν χαμογέλασε πάλι. Μου τράβηξε και αυτός τις κοιτίδες. Μου είπε:

-Καλά θα κάνετε, η φίλη σου και σύ, αντί να γυρίζετε στους δρόμους, ν'αρθήτε αύριο να με βρείτε στο Μουσείο Ράτ, στην Κεντρική πλατεία. Εκεί εγκαταστάθηκε η υπηρεσία του Ερυθρού Διεθνούς Σταυρού προς εξυπηρέτηση και ανεύρεση των αιχμαλώτων. Έχομε ανάγκη και από παιδιάτικα ακόμα χέρια, για να ανοίγουν τα γράμματα που πλημμυρίζουν τα γραφεία...

Εκεί εργάζομαι κι'εγώ... Τις ώρες λοιπόν που δεν έχεις σχολείο, θα έρχεσθε να μας βοηθάτε...

Είσαι ένα μεγάλο κορίτσι, και πρέπει να ξέρεις τι στιγμές φοβερές περνά η Ευρώπη. Άλλωστε και στην πατρίδα σου δεν είναι όλα ρόδινα...

Και έμεινα κάπως ντροπιασμένη, εκεί μπροστά στο πεζοδρόμιο. Δεν με είχε υποτιμήσει ο Ρομαίν Ρολλάν, αλλά μου είχε θυμίσει πως ούτε στην πατρίδα μου ήταν όλα ρόδινα, ότι ο πόλεμος γύρω στην Ελβετία μάνιαζε, και ότι δεν ήμουν πια και μικρό κορίτσι εφόσον ήμουν δεκατεσσάρω χρονώ, για να τρυπώνω στις αίθουσες που μιλάνε οι μεγάλοι, για να χασκογελάμε με τη φίλη μου τη Ρούθ.

Την άλλη μέρα κιόλας παρουσιάζοιμον στο Μουσείο Ράτ, όπου είχαν εγκατασταθεί τα γραφεία του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού. Ήταν εκεί μέσα ακόμα ακατάστατα γιατί δεν υπήρχε χώρος. Γραφεία ιδιαίτερα για τους διευθύνοντες δεν υπήρχαν. Σάκκοι γιομάτοι γράμματα, τραπέζια, γραφομηχανές, όλα βρισκο-

νταν σε μια μεγάλη αίθουσα. Στο βάθος ένα ιδιαίτερο τραπέζι για τον Ρομαίν Ρολλάν:

-Καλώς τηνε, μου έκανε άμα με είδε. Και τώρα ευθύς δουλειά. Μας πνίξανε οι σάκκοι με τα γράμματα....

Με έβαλε να καθήσω σε ένα σκαμνάκι κοντά του.

-Θα παίρνεις τα γράμματα από το σάκκο αυτόν. Θα τα ανοίγεις και με ένα κόκκινο μολύβι, αφού διαβάσεις το γράμμα, θα σημειώνεις τη διεύθυνση, ύστερα θα μου το δίνεις...

Αυτή η δουλειά κράτησε μιαν εβδομάδα. Από κεί και ύστερα, άνοιξαν το Μουσείο, βρήκαν χώρους και ο Ρομαίν Ρολλάν πήγε σε ιδιαίτερο γραφείο. Στις αρχές με πήρε κοντά του. Η εργασία ήταν καταθλιπτική. Πρώτα απ'όλα δύσκολη, και να διαβάζεις όλα τα ορνιθοσκαλίσματα από ανθρώπους,πολλές φορές σχεδόν αγράμματους. Να μαθαίνεις από πρώτο χέρι όλη τη δυστυχία του Κόσμου. Η μάννα που γύρευε το παιδί της, τα παιδιά, τη μάννα. Από τα πιο απομακρυσμένα χωριά της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Φλάνδρας έφταναν γράμματα με σπαραγμούς, με ιστορίες απίθανες, γιομάτα δάκρυα και πόνο. Άρχισα να έχω εφιάλτες τη νύχτα, να μή κοιμάμαι, να μη μπορώ να φάω... Αλλά πώς να ξεφύγω απ'αυτό παγωμένο μισοσκότεινο γραφείο, με δίπλα τον Ρομαίν Ρολλάν που εργαζόταν αδιάκοπα δίχως να μιλά; Πού έβρισκε αυτή την αντοχή ο λεπτός αυτός άνθρωπος να δουλεύει εκεί μέσα από το πρωί ως το βράδυ;

Μια λέξη είχε μοναχά στο στόμα:

- Πρέπει να βοηθήσωμε, να εξυπηρετήσωμε τους συνανθρώπους μας... Οι καιροί που ζούμε είναι φοβεροί...

Στ'αλήθεια οι καιροί αρχίζανε για τον κόσμο όλον ν'αλλάζουν, και να γίνονται φοβερότεροι... Βομβαρδισμοί, οι Γερμανοί με την περίφημη τη χονδρή Μπέρτα ("Grosse Berta") βομβαρδίζανε την καρδιά του Παρισιού.

Η ζωή του Ρομαίν Ρολλάν ήταν επίσης τρομερή. Είχε τότε δημοσιεύσει το περίφημο βιβλίο "Au dessus de la Mêlée" όπου κήρυττε την Ειρήνη, την αγάπη ανάμεσα σε δύο λαούς που αλληλομισούνταν και σκοτώνονταν.

Οι περισσότεροι Γάλλοι διανοούμενοι τον αποκηρύξανε. Φτάσανε να τον πούνε μάλιστα προδότη. Γι'αυτό άλλωστε είχε καταφύγει στην Ελβετία.

Στην “Εφημερίδα της Γενεύης” έγραφε πύρινα άρθρα εναντίον του πολέμου. Στο τέλος, και αυτή ακόμη η εφημερίδα αρνήθηκε να του δημοσιεύσει ένα κομμάτι που έγραφε ο Ρομαίν Ρολλάν για τον Ζωρές την επέτειο της ημέρας της δολοφονίας του:

-Οι άνθρωποι γίνηκαν λύκοι! τον άκουσα μια μέρα να λέει στο φίλο του Πώλ Σεϊπέλ, διανοούμενο γνωστό της Γενεύης. “Και εδώ στην πόλη σας, που νόμιζα δίχως προλήψεις, το ξέρω, άρχισαν να μη με θέλουν. Δε δέχτηκαν το άρθρο μου για τον Ζωρές. Πού βρίσκονται λοιπόν οι αρχές σας περί Ελευθερίας και ουδετερότητας της χώρας σας, της Ελβετικής Ομοσπονδίας; Άρχισαν κι’όλας να χάνονται, ώσπου να σβήσουν ολότελα. Η Ελβετία σας θα καταντήσει στο τέλος το χρηματοκιβώτιο των κεφαλαιοκρατών της Ευρώπης!...

Και ο τίμιος Ελβετός, ακούγοντας τα λόγια αυτά, έσκυψε το κεφάλι, θυμάμαι, μπροστά στον Ρομαίν Ρολλάν.

Τότε παρατήρησα πόσο ωχρός, πόσο καταβεβλημένος ήταν ο άνθρωπος που έλεγε τα λόγια αυτά. Και όλο εργαζόταν, έγραφε σκυμένος πάνω στο γραφείο. Το βράδυ έμενε ως αργά τη νύχτα. Η γραμματεύς που πήρε, έφυγε άρρωστη, ύστερα από δεκαπέντε μέρες κοντά του. Ξαγρυπνούσε ως τα μεσάνυχτα. Η αλληλογραφία η προσωπική του ήταν τεράστια.

Τα περισσότερα γράμματα που λάβαινε από τους φίλους του στη Γαλλία, ήταν ή για να τον βρίσουν λέγοντάς τον προδότη, επειδή ήταν εναντίον, όπως είπαμε, του πολέμου, ή για να του εκφράσουν την απογοήτευσή τους. Βρίσκονταν, λοιπόν μόνος, και εγκαταλελειμένος από όλους τους φίλους και θαυμαστές του στη Γαλλία. Του παρέμενε μόνον πιστή σύντροφος, κοντά του, η αδελφή του Μαντελέν.

Μια μέρα όμως συνέβηκε στο γραφείο του μια σκηνή που με στενοχώρησε πολύ, και έθεσε τέρμα στην εργασία μου, κοντά στον Ρομαίν Ρολλάν.

Η κυρία που έμενα και που με είχαν εμπιστευθεί οι γονείς μου, ήταν καταγωγής, γαλλικής και... λυσσασμένη εθνικόφρων Γαλλίδα. Επί πλέον, πολύ καθολικιά, στενοκέφαλη, και δασκάλα. Κατέφθασε λοιπόν η Κυρία Φουκέ ως το γραφείο του Ρομαίν Ρολλάν, στον Ερυθρό Σταυρό, και του έκανε μεγάλη σκηνή:

- Έρχομαι, κύριε, του είπε, για να σας εκφράσω τη ντροπή

μου, και το μίσος μου για σας!... Πώς μπορείτε να μιλάτε για συνεργασία της Γαλλίας και της Γερμανίας όταν αυτά τα “τέρατα” δολοφονούν την πατρίδα μας; Πώς μπορείτε, εσείς, Γάλλος, να γράφετε “Au dessus de la mêlée”, πάνω στον πόλεμο, εσείς, πρώην καθηγητής ανωτέρων Γαλλικών Σχολών; Και να τα βάζετε εναντίον της Καθολικής μας Εκκλησίας και της Κυβερνήσεως της χώρας μου, που σταυρώνεται αυτή τη στιγμή;

“Επι πλέον, κρατάτε εδώ, και σας εργάζεται μια μαθήτριά μου, που μου εμπιστεύθηκαν οι γονείς της, φορτώνοντάς της εργασία!...”

[Η κυρία τελικά απέσπασε τη Λ.Νάκου από τον Ρολλάν]

Ο Ρομαίν Ρολλάν, λοιπόν βρέθηκε ξαφνικά εγκαταλελειμένος και από τους πιο αγαπητούς του φίλους. Ναί, ήταν μονάχος. Δεν έχανε όμως ωστόσο την πίστη του. Μόνος του εξακολουθούσε τον αγώνα που είχε αρχίσει με τα γραπτά του.

Ο Γκάντι τότε του έστειλε τον χαιρετισμό του. Ξαναδιάβαζε για να πάρει κουράγιο τα γράμματα του Τολστοϊ, που δεν τα αποχωριζόνταν ποτέ! Μια εξάισια γυναικεία ψυχή, μιά μεγάλη τραγωδός, Ιταλίδα, η Ελεονώρα Ντούζε, του έγραφε για να τον ενθαρρύνει στον αγώνα του.

Άς τον καταριότανε, με λόγια πομπώδη, η άκρα δεξιά της Γαλλίας με επικεφαλής τον Μωρίς Μπαρρές. Ποιός ήταν, λέγανε, για τον Ρ. Ρολλάν, αυτός ο νέος καθηγητής της κάστας τους, που τολμούσε να ξεσηκωθεί εναντίον τους; Οι Γερμανοί έπρεπε να συντριβούν, η Γαλλία να νικήσει για να μη χαθεί ο Πολιτισμός στην Ευρώπη, αυτό πίστευαν αυτοί. Ο Ρομαίν Ρολλάν ήταν λοιπόν γι'αυτούς ή ένας ανόητος ιδεολόγος, ή ένας προδότης! Και ο Ζαν-Κριστόφ, το έργο του, (σε οκτώ τόμους) έπρεπε να καταστραφεί. Δηλητηρίαζε τη Νεότητα, και επι πλέον αμφισβητούσαν τη λογοτεχνική του αξία.

Στη μοναξιά του όμως ο Ρομαίν Ρολλάν έγραφε. Τα έργα του μαζεύονταν. Άς ρίξωμε μια ματιά, στα ότι συνέγραψε στη ζωή του.

Οκτώ τόμοι του Ζάν Κριστόφ που βγαίνανε ξεχωριστά κάθε τρεις ή πέντε μήνες, και που περίμενε με ανυπομονησία η Νεολαία όλης της Ευρώπης.

Το Θέατρό του, εμπνευσμένο από τη Γαλλική Επανάσταση, σε 8 τόμους. Το Θέατρο του Λαού, σε άλλον τόμο, ύστερα μονο-

γραφίες, του Τολστόϊ, του Μπετόβεν, του Εμπεδοκλή, του Μιχαήλ- Άγγελου.

Έγραψε μυθιστορήματα. Τη μαγεμένη ψυχή, τα αριστουργήματα Colas Breugnon, τον Clérambault. Δοκίμια, άρθρα σε περιοδικά, και το περίφημο βιβλίο “ Οι Πρόδρομοι”. Έργα, που έβρισκαν, τότε, μεγάλη απήχηση στην Ευρώπη και ακόμα στην Ασία. Σοφοί, ποιητές όπως ο Ινδός **Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ**, του έγραφαν. Τα σπίτια που κατοίκησε ο Ρομαίν Ρολλάν στην Ελβετία γίνονταν ευθύς ένα είδος προσκυνημάτων. Άνθρωποι από όλες τις φυλές πηγαίνουν να του υποβάλλουν το χαιρετισμό τους.

Ο **Γκάντι**, συνοδευμένος από την κατσίκά του και από έναν νεαρό οπαδό, έφτανε ως την άκρη της Λίμνης του Λεμάν, στην ήσυχη πολίχνη που ζούσε **για να του φέρει τον αδελφικό του χαιρετισμό**. Ο Γκάντι όπως είναι γνωστό ήταν φυτοφάγος και ζούσε το περισσότερο με γάλα της κατσίκας και φρούτα.

Στο σπίτι αυτό ξαναείδα τον Ρομαίν Ρολλάν την εποχή εκείνη, ύστερα από τη θλιβερή σκηνή που του έκανε η Κα Φουκέ η δασκάλα μου, στα γραφεία του Ερυθρού Διεθνούς Σταυρού. Είχα πια ξεφύγει από τα χέρια και το σπίτι της Κας Φουκέ, και ζούσα κοντά σε μια έξοχη Γενοβέζα, την Κυρία Γκρετιγιά που υπήρξε και γκουβερνάντα στο σπίτι του Τολστόϊ στη Ρωσία. Χρόνια πολλά είχε μείνει εκεί, και σαν γέρασε γύρισε στην πατρίδα της. Είχε διαφορετικές αντιλήψεις για την παιδαγωγική των νέων. Με άφηνε λοιπόν ελεύθερη να γυρίζω όπου θελω, να κάνω πεζοπορίες στην εξοχή της Γενεύης ως τα σύνορα της Γαλλίας.

Φυσικά εκεί που θέλησα πρώτα να πάω, ήταν να δώ τον Ρομαίν Ρολλάν μόλις έμαθα πώς ήταν άρρωστος. Πολλοί λέγανε ότι ήταν φυματικός, ότι είχε φτύσει αίμα...

Αλλά, με τί μούτρα να πάω να τον δώ ύστερα απ' αυτή τη σκηνή που του είχε κάνει η δασκάλα μου η Κα Φουκέ; Πώς θα με δεχόταν; Έπρεπε να έχω πολλή τόλμη για να πάω... Σκέφθηκα πρώτα να του γράψω. Ήμουν τότε τόσο νέα, γιομάτη αγάπη και ενθουσιασμό! Αλλά αν δεν μου απαντούσε; Δεν κοιμόμουν λοιπόν ως να λάβω απάντηση. Το γράμμα δεν άργησε νά ρθει από το Βεβέ:

“Μικρή μου Νάκου, έγραφε, με το λεπτό σχεδόν γυναικείο γράμματό του. Σε περιμένω την ερχόμενη Πέμπτη το απόγευμα.

Δεν ξεχνώ το γελαστό άτακτο κορίτσι με τις πλεξούδες. Έλα γλήγορα, θέλει να σε γνωρίσει και η αδελφή μου η Μαντελέν” (...)

Με δέχθηκε εγκάρδια, σαν να μην είχε συμβεί τίποτα.

-Δε βαρύνεσαι! είτε μοναχά, σάματι είναι μόνο η Κυρία Φουκέ που με μισεί;

Ύστερα, με ρώτησε για τις σπουδές μου στη μουσική. Γνώριζε τον καθηγητή μου στο πιάνο στο Κονσερβατουάρ της Γενεύης.

“Η μουσική, μου είπε, είναι η γλώσσα της ψυχής. Είναι η παρηγοριά του ανθρώπου... Από μικρό παιδί, αγαπούσα τη μουσική, και ευλογώ τη μητέρα μου που με έμαθε, από πέντε ετών, να παίζω πιάνο. Παίζαμε μαζί a quatre mains. Ήταν η πιο μεγάλη μου χαρά”.

Επέμενε να του παίζω στο πιάνο μια σονάτα, του Μπετόβεν. Μα τα χέρια μου είχαν κοκκαλιάσει, δεν τολμούσα μπροστά του.

Τότες αυτός σηκώθηκε και κάθησε στο πιάνο, και έπαιξε μια σονατίνα παιδιαστική του Μπετόβεν. Παρατήρησα τότε πόσο η φυσιογνωμία του είχε αλλάξει. Γινότανε πιο εύθυμη. Έπειτα γυρίζει και μου λέει:

- Τώρα θα σου παίζω κάτι που αγαπώ πολύ, και που έπαιζα στο πιάνο μικρός. Είναι το “Feuille d’Album pour Elise”, φύλλο λευκώματος για την Ελίζ.

Ποτέ η μελωδία δεν μου φάνηκε τόσο νοσταλγική, τόσο ωραία.. Ο Ρολλάν έχει ένα θαυμάσιο touche, ένα απαλό και μελωδικό παίξιμο στο πιάνο.

Άμα τελειώσει το παίξιμο γυρίζει και μου λέει:

- Δίχως μουσική μου φαίνεται δεν θα μπορούσα να ζήσω, η ζωή θα ήταν ανυπόφορη... Ούτε δίχως ένα πιάνο στο δωμάτιό μου, χωρίς εγώ ο ίδιος να μπορώ να παίζω. Ο Θεός μου, στη μουσική, είναι ο Μπετόβεν. Είναι ο άνθρωπος που θαυμάζω το περισσότερο, μέσα στους Μεγάλους γιατί όλη η ζωή του, η στάση του, απέναντί της, ήταν ηρωική και περήφανη(...)

“Ο Τολστόϊ και ο Μπετόβεν, στάθηκαν οι οδηγοί μου στη ζωή, εξακολούθησε να μου λέει ο Ρ. Ρολλάν. Τα μόνα πορτραίτα που είχε στο δωμάτιό του ήταν των δύο αυτών Ανθρώπων”.

Εκείνο το απόγευμα δε μου μίλησε άλλο, παρά για μουσική. Έμοιαζε να μη θέλει να θίξει άλλο ζήτημα, τον πόλεμο που γύρω από την Ελβετία εμαίνετο. Το ζήτημα αυτό τον έκαιγε.

Με ρώτησε μόνο, εάν πήγα να ξανεργασθώ στα γραφεία του Διεθνούς Σταυρού.

- Αχ! αυτή η δυστυχία, αυτές οι κραυγές των ανθρώπων που φτάνουν με τα γραμμάτα ως αυτού!... Πώς αντέχομε; μου είπε ο Ρ.Ρολλάν. Φοβάμαι, μικρή μου Νάκου, πώς ο πόλεμος τούτος θα έχει συνέχεια και άλλο, και ότι και εσείς, δηλαδή η γενιά η δικιά σας, θα τραβήξετε πολλά... Μακάρι να βγώ γελασμένος. Αλλά όσο το Χρήμα κυβερνά τον Κόσμο, δύσκολο είναι να αλλάξει η κατάσταση... Και τα λέω, εγώ, τα λόγια αυτά, που πίστεψα στον άνθρωπο, και που στο βάθος είμαι από τη φύση μου αισιόδοξος! Και πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι, και να αγαπάμε τον άνθρωπο όπως είναι. Με τα ελαττώματά του όπως και με τα καλά του. Τί αξία θα είχε τότε η αγάπη μας, εάν τον αγαπούσαμε σαν τέλειο άνθρωπο; Ο Χριστός, η μεγάλη αυτή φυσιογνωμία, αγάπησε τον άνθρωπο ίσα-ίσα για την αδυναμία του, για την Ατέλειά του, για τα ελαττώματά του (...)

Όταν έφυγα από το σπιτάκι του Ρομαίν Ρολλάν, πάνω στους λόφους του Βεβέ, ο ήλιος ήτανε στη δύση του. Η λίμνη του Λεμάν είχε ένα απαλό ρόζ χρώμα.

Στάθηκε ο Ρ. Ρολλάν μπροστά στην εξώπορτα, έτσι αψηλός όπως ήταν, και κύτταζε πέρα μακριά της χιονισμένες Άλπεις που κρατούσαν ακόμα το φως του ήλιου. Έριξε ακόμα μια ματιά, στα καταπράσινα γύρω λειβάδια, αναστέναξε και είπε:

- **Α! πόσο ωραία είναι η Φύση!. Τέτοια ομορφιά έχει η Γή μας, και οι άνθρωποι τόσο τρελοί ώστε να αλληλοσπαράζονται και να την μετατρέπουν σε απερίγραπτη Κόλαση!** Άντε! πήγαινε τώρα, μικρή Νάκου, μην αργήσεις!. Χαιρέτησέ μου την Κα Γκρετιγιά, τη γριά γκουβερνάντα του Τολστόϊ, και πές της, πώς μόλις βελτιωθεί η υγεία μου, θα'ρθώ στη Γενεύη να την επισκεφθώ! Πήγαινε! και είθε, εσείς που τώρα είστε νέοι, να δείτε καλλίτερες μέρες από μάς!...

Και έβλεπα την ψηλή του σιλουέττα από μακριά ώσπου χάθηκε από τα μάτια μου στο στρίψιμο του δρόμου.

Το θάνατο του Ρομαίν Ρολλάν τον έμαθα τον Δεκέμβρη του 1944, κλεισμένη στο υπόγειο του σπιτιού που κατοικούσαμε, τέρμα Ομήρου και Σχιστής Πέτρας. Το σπίτι αυτό που βρισκόταν σε ύψωμα βομβαρδιζόταν από τους Κομμουνιστάς που βρίσκονταν

στο Λόφο του Στρέφη, και από τους Άγγλους, από τη θάλασσα και τον Ουρανό. Στα παράθυρα δεν υπήρχαν τζάμια, το σπίτι ήταν ερειπωμένο από τους βομβαρδισμούς. Η μητέρα μου, αργοπέθαινε από συνέπειες της πείνας της Κατοχής, και μέσα σ' αυτό το υπόγειο, καταφύγαμε ως το μόνο ασφαλές μέρος του σπιτιού! Κ' εγώ καθισμένη κοντά στο φεγγίτη, για να βλέπω ξαναδιάβαζα το “Κολάς Μπρενιόν” του Ρ. Ρολλάν, το τόσο εύθυμο, τόσο γαλλικό, με την ήρεμη και αισιόδοξη φιλοσοφία διάχυτη σε όλες τις αριστουργηματικές του σελίδες. Ήπαιρνα κουράγιο, ανάπνεα άλλον αέρα, και όχι της απελπισίας που μας περικυκλούσε, εδώ στην Αθήνα.

Και ένοιωθα ευγνωμοσύνη για τον άνθρωπο αυτόν, τον Ρ. Ρολλάν, που είχε γράψει τέτοιο βιβλίο. Ξαφνικά σ' ένα ραδιόφωνο, που βρισκόνταν κάπου κοντά και λειτουργούσε, άκουσα από τα σπασμένα τζάμια μια φωνή ανώνυμη να φέρνει ως τη γωνιά που είχα ζαρώσει, το μήνυμα του θανάτου! Ήταν πραγματικό κτύπημα για μένα. Πόσο θα είχε υποφέρει ο άνθρωπος αυτός, τα τελευταία χρόνια της ζωής του, μαθαίνοντας αυτά τα φοβερά πράγματα που συνέβαιναν στα στρατόπεδα συγκεντρώσεως στη Γερμανία! Τους ανθρώπους που τόσο αυτός αγάπησε, να καίνε στους φούρνους και το πετσί τους, οι Ναζί, να το κάνουν αμπαζούρ! Τί μαρτύριο, στην ηλικία του, να δει και το δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο!

Τέλος, είχε γλυτώσει, σκεπτόμουν, από αυτήν την κόλαση που είχε κατακτήσει η Γής μας.

Και τον ξαναείδα μπροστά μου, όπως τον είχα δει ένα δειλινό, στους λόφους του Βεβέ, μπροστά στην πόρτα του, να κυττάζει το ηλιοβασίλεμα στις Άλπεις με τα γαλανά καλά του μάτια.

Πίστευε ο Ρ. Ρολλάν πώς μιά μέρα η ζωή θα είναι καλλίτερη πώς οι άνθρωποι θα βάλουν γνώση για να μην αλληλοσκοτώνονται, ώστε ο Άνθρωπος να μπορεί να αναπτύξει όλες τις καλές και όμορφες ικανότητες που έχει μέσα του...

Όλη η ζωή του Ρ. Ρολλάν ήταν ένας αγώνας, και μία πίστη προς τον άνθρωπο.

Μακάρι, κα εμείς οι άλλοι άνθρωποι, που ακόμα τον αγαπάμε, να μπορούμε, ως το τέλος της ζωής μας, να κρατήσουμε αυτήν την Αγάπη και αυτήν τη ίδια πίστη.

(“Νέα Εστία”, τόμος ΟΕ, 1964, σελ. 287-291)

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΕ

Από το βιβλίο του T.P.Eckermann “Συνομιλίες Έκκερμαν με τον Γκαίτε”, μετάφραση Νίκου Καζαντζάκη, Αθήνα 1913.

Σε μεγάλη ηλικία ο Γκαίτε ετίμησε με τη φιλία του ένα αφοσιωμένο θαυμαστή του, τον Έκκερμαν, ο οποίος έζησε κοντά στο μεγάλο ποιητή και είχε την πρόνοια να καταγράψει με επιμέλεια τους στοχασμούς του.

Ο Νίκος Καζαντζάκης γράφει στον πρόλογο του βιβλίου: “Θα αισθανθούμεν ευγνωμοσύνη στην άνθρωπον αυτόν, που εννέα χρόνια έμενε με τον Γκαίτε και μάθευε όσες σκέψεις και όσες χειρονομίες μπορούσε από τον Ολύμπιον γέρο, που ώριμος πια, σοφός, γαλήνιος, βάδιζε προς τον θάνατο. Και ότι έλεγε ήταν πολύτιμο(...)

Ήταν τότε 74 ετών ο Γκαίτε. Ό,τι είχεν επιθυμήσει σε όλη του τη ζωή, το είχε κατορθώσει: είχε σκαλίσει, τορνέψει και υψώσει τον εαυτόν του τόσο σοφά και άρτια, που τον είχε κάμει ένα αληθινό αριστούργημα. Δεν ήταν δυνατόν πια να τελειοποιηθεί περισσότερο. Έφθασε στην κορυφή του και αποκεί ξάνοιγε τη ζωή του, τα έργα του, τους ανθρώπους και τις ιδέες με τη γαλήνη ενός Θεού (...) Για όσους εννοούν, τα λόγια του Γκαίτε είναι θαυματοουργά”.

Αποσπάσματα από το βιβλίο

Η ανάγκη της επικοινωνίας με τους μεγάλους μας προκατόχους είναι δείγμα ισχυράς αποστολής. Μελετήσατε τον Σαίξπηρον, μελήσατε τον Μολιέρον, αλλά προ πάντων μελετάτε τους Έλληνες και πάντοτε τους Έλληνες. (σελίς 87)

*

Τίποτα δεν μπορεί να είναι ωραίον, εάν δεν είναι αληθινό και σύμφωνον με τους φυσικούς νόμους. (σελίς 63)

*

Ο ποιητής ως άνθρωπος, ως πολίτης, πρέπει να αγαπά την πατρίδα του, αλλά πατρίδα της δυνάμεώς του και της ποιητικής του επιδράσεως είναι το Αγαθόν, το Ευγενές, το Ωραίον, που δεν ανήκουν σε καμμιάν ειδικήν επαρχία, σε καμμιάν ειδική χώρα και που τα προσδέχεται και τα εξυμνεί όπου κι άν τα βρίσκει. Μοιάζει κατά τούτο με τον αετόν που το βλέμμα του πλανάται ελεύθερον επάνω απ’ όλες τις χώρες. (σελίς 158)

*

Υπάρχουν γονιμοποιές δυνάμεις στην ανάπαυση και στον ύπνο, καθώς επίσης και στην κίνηση. Υπάρχουν και στο νερό και προπάντων στην ατμόσφαιρα. Ο δροσερός αέρας της εξοχής, να η αληθινή μας θέ-

σις. Φαίνεται ότι εκεί το πνεύμα του Θεού αγκαλιάζει τον άνθρωπο με την πνοή του και εκεί υπόκειται σε κάποια θεϊκή δύναμη. Ένας από τους γονιμώτερους ανθρώπους του κόσμου, ο λόρδος Βύρων, πολλές ώρες περνούσε κάθε μέρα στην εξοχή, τότε καβαλάρης στην άκρη του γιαλού, τότε μεσ'στη βάρκα λάμνοντας το κουπί ή κρατώντας το παννί και έπειτα πήγαινε να λουσθεί στη θάλασσα κολυμπώντας για να εξασκήσει τις φυσικές του δυνάμεις. (σελίς 101)

*

Δεν πρέπει ν'αρνηθούμεν ότι έχει λαμπρά προτερήματα, [αναφέρεται σε σύγχρονό του ποιητή] αλλά του λείπει η αγάπη (...) και αξίζει να του εφαρμόσει κανείς τον λόγον του Αποστόλου: Εάν ταις γλώσσαις των ανθρώπων λαλώ και των αγγέλων, αγάπην δε μη έχω, γέγονα χαλκός ηχών ή κύμβαλον αλαλάζον. (σελίς 71)

*

Η πεποίθηση για την αθανασία μας πηγάζει κατά την γνώμην μου από την ιδέαν της ενεργείας. Γιατί αν μέχρι του θανάτου μου ενεργώ χωρίς ανάπαυση, η φύσις είναι υποχρεωμένη να μου δώσει μια άλλη μορφήν υπάρξεως, αφού η ύπαρξις που έχω τώρα δεν μπορεί να συγκρατεί το πνεύμα μου. (σελίς 114)

*

Είναι γραμμένο: “Εάν θέλεις να προσευχηθείς, πήγαινε στο δωμάτιό σου και κλείσε την πόρτα από πίσω σου”. (σελίς 103)

*

Όσον περισσότερον ένας άνθρωπος είναι υπέροχος, τόσον περισσότερον βρίσκεται υπό την επίδραση των δαιμόνων και πρέπει πάντοτε να προσέχει μην πάρει κακό δρόμο η θέλησή του. (σελίς 117)

*

Όταν είναι κανείς εβδομήντα πέντε χρόνων δεν μπορεί να κατορθώσει να μη συλλογίζεται κάποτε τον θάνατο. Η σκέψις αυτή με αφήνει εντελώς γαλήνιον, γιατί είμαι βαθειά πεπεισμένος ότι το πνεύμα μας είναι ουσία τελείως αθάνατη, εξακολουθεί να ενεργεί από αιωνιότητος εις αιωνιότητα. Είναι ο ήλιος που μόνο το θνητό μας μάτι τον θαρρεί πως χάνεται, πράγματι όμως ποτέ δεν εξαφανίζεται, πηγαίνοντας αδιάκοπα φωτίζει. (σελίς 40)

*

Εάν ένας λαός έχει πραγματικήν ανάγκη μιας μεγάλης αναμορφώσεως, ο Θεός είναι μαζί του και πετυχαίνει. Ο Θεός ήταν προφανώς με τον Χριστό και με τους πρώτους του μαθητάς, γιατί η εμφάνις της νέας αυτής διδασκαλίας της αγάπης ήταν ανάγκη για τους λαούς. Επίσης ήταν προφανώς με τον Λούθηρον, γιατί δεν ήταν ολιγώτερον απαραίτητον να καθαρισθεί η διδασκαλία αυτή, που την παρεμόρφωσεν ο κλήρος. (σελίς 26).

Αγνότητα στην καρδιά και στο νου

Μπορεί να μην είστε ικανοί να αποτρέψετε τον Τρίτο Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά μπορείτε να ελευθερώσετε την καρδιά και το νου σας από τη βία κι από εκείνες τις αιτίες που προκαλούν εχθρότητα και εμποδίζουν την αγάπη. Τότε στο σκοτεινό αυτό κόσμο θα υπάρξουν κάποιοι που είναι αγνοί στη καρδιά και το νου, κι από αυτούς ίσως μπορέσει να γεννηθεί ο σπόρος μιας αληθινής κουλτούρας.

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

Η εύρωστη αγελάδα

Ένας μαθητής, ρώτησε κάποτε το δάσκαλό του:

-Ραββί, γιατί οι καλοί υποφέρουν περισσότερο από τους κακούς;

Ο δάσκαλος απάντησε:

-Άκουσέ με. Ένας αγρότης είχε δύο αγελάδες. Η μία ήταν γερή, η άλλη αδύναμη. Σε ποια από τις δύο θα βάλει το ζυγό;

-Αναμφισβήτητα, σ' εκείνη που είναι γερή.

Και ο ραββίνος συμπεραίνει:

-Έτσι ακριβώς κάνει και ο Πολυέσπλαχνος Θεός- ευλογημένος νά- ναι! Για να πάει ο κόσμος μπροστά, βάζει το ζυγό πάνω στους καλούς.

(*Esempi Catechistici* 2, σελ.39) (Απο το βιβλίο "Στοχασμοί και αποφθέγματα", π. R.Scognamiglio, Έκδοση Πνευμ. Κέντρο Πατέρων Ιησουητών).

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΝΔΙΚΗ ΣΟΦΙΑ

Ποιό είναι το ωραιότερο πράγμα στον κόσμο;

- Ένα τριαντάφυλλο μισοανοιγμένο!

-Μια μητέρα που θηλάζει το παιδί της!

-Μια γαλάζια πεταλούδα που ακουμπάει επάνω σ' ένα άσπρο κρίνο!

-Η γαλήνη ύστερα απ' την τρικυμία!

-Το χαμόγελο της γυναίκας που αγαπάς, όταν το βράδυ γυρίζεις κουρασμένος στο σπίτι σου!

-Ένα καλοαναμμένο τζάκι όταν έξω χιονίζει!

Εξασφάλισε την οριστική σου άφιξη στον Παράδεισο.

Του Ινδού φιλοσόφου Παραμχάνσα Γιογκανάντα

Όταν προσπαθείς να βιώσεις τις πνευματικές σου πεποιθήσεις, ένας άλλος κόσμος αρχίζει να ανοίγεται για σένα. Μη ζεις σε μια ψευδαίσθηση ασφάλειας, πιστεύοντας πως επειδή συμμετέχεις σε μια Εκκλησία θα σωθείς. Εσύ ο ίδιος πρέπει να κάμεις την προσπάθεια να γνωρίσεις το Θεό. Ο νους σου μπορεί να είναι ικανοποιημένος για το ότι θρησκεύεις έντονα, αλλά εκτός και η συνειδητότητά σου δεν ικανοποιηθεί με άμεσες απαντήσεις στις προσευχές σου, κανείς βαθμός τυπικής θρησκευτικότητας δεν μπορεί να σε σώσει. Προς ποιο κέρδος αποβλέπει η προσευχή στο Θεό αν αυτός δεν απαντά; Το θέμα είναι, αν και δύσκολο, το να αποκτήσεις την ανταπόκρισή του, πράγμα που είναι εφικτό.

Προκειμένου να εξασφαλίσεις την οριστική σου άφιξη στον Παράδεισο, πρέπει να ελέγξεις τη δύναμη των προσευχών σου μέχρις ότου τις καταστήσεις αποτελεσματικές. Όταν ήμουν μικρό παιδί, έκρινα σωστό πως όταν θα προσευχόμουν, η προσευχή μου έπρεπε να απαντηθεί. Αυτού του είδους η αποφασιστικότητα είναι ο δρόμος. Τότε, κάθε δοκιμασία ακολουθεί, για να σπάσει τη θέλησή σου, αλλά η δύναμη του Θεού ως προς την ανταπόκριση είναι απεριόριστη: η επίμονη καταβολή της δύναμης της θέλησής σου θα φέρει την απάντησή του.

Θα πρέπει να μάθεις να συγκεντρώνεις τις σκέψεις σου. Ως εκ τούτου, είναι σπουδαίο να έχεις χρόνο να μένεις μόνος. Αποφευγε τη συνεχή παρέα με άλλους ανθρώπους. Οι περισσότεροι απ'αυτούς είναι σαν σφουγγάρια: ρουφούν τα πάντα από σένα και εσύ σπάνια λαμβάνεις κάτι, σε ανταπόδοση. Αξίζει να είσαι με άλλους μόνον όταν αυτοί είναι ειλικρινείς και δυνατοί, κι όταν ο καθένας τους είναι ενήμερος της ειλικρίνειας και της δύναμης του άλλου, έτσι ώστε να ανταλλάσσετε ευγενείς ψυχικές ιδιότητες.

Μη χάνετε το χρόνο σας σε ραθυμία. Πολλοί άνθρωποι απα-

σχολούν τον ευατό τους με άσκοπες δραστηριότητες. Ρώτησέ τους τι έχουν κάνει και συχνά θα πουν, “ω, ήμουν απασχολημένος κάθε λεπτό!” αλλά προσπαθούν με το στανιό θα θυμηθούν για ποιο λόγο ήταν τόσο απασχολημένοι!.

Οι υπερβολικές παρεκκλίσεις επίσης εξασθενίζουν τις νοητικές σου δυνάμεις. Αν πηγαίνεις κάθε μέρα στον κινηματογράφο, οι ταινίες θα χάσουν την ελκυστικότητά τους, και θα πλήττεις ύστερα από λίγο! Οι ταινίες είναι κατά βάση ίδιες όλες- ερωτευμένοι, ήρωες και κακοί.

Μπορεί να απολαύσουμε μια υπέροχη ταινία, αλλά η ζωή σπάνια της μοιάζει: αν, από την άλλη, αυτή είναι εξαιρετικά ρεαλιστική, ποιός ενδιαφέρεται να δει πιο πολλά από τα ίδια που βλέπει καθημερινά γύρω του, όταν πηγαίνει εκεί για να διασκεδάσει; Η ζωή είναι πολύ κολπατζού και εμείς θα πρέπει να την αντιμετωπίσουμε ως έχει. Αν πρώτα εμείς δεν μπορέσουμε να κυριαρχήσουμε πάνω στους εαυτούς μας, δεν μπορούμε να βοηθήσουμε κανέναν άλλο.

Στην απομόνωση της συγκεντρωμένης θέλησης βρίσκεται κρυμμένο το εργοστάσιο όλων των επιτευγμάτων. Θυμήσου το αυτό! Στο εργοστάσιο αυτό πλέκε συνεχώς τη μορφή της θέλησής σου για απόκτηση επιτυχίας πάνω σε ενάντιες δυσκολίες. Να εξασκείς τη θέλησή σου συνεχώς. Κατά τη διάρκεια της μέρας και της νύχτας έχεις πολλές ευκαιρίες να εργαστείς σ' αυτό το εργοστάσιο, αν δε σπαταλάς το χρόνο σου.

Τη νύχτα αποσύρομαι από τις απαιτήσεις του κόσμου τούτου και μένω μόνος με τον εαυτό μου, ένας απόλυτα ξένος ως προς τον κόσμο: παντελώς άδειος. Μόνος με τη δύναμη της θέλησής μου, στρέφω τις σκέψεις μου προς την επιθυμητή κατεύθυνση μέχρις ότου προσδιορίσω επακριβώς στο νου μου τι εγώ επιθυμώ και πώς θα το πραγματοποιήσω. Τότε ισχυροποιώ τη θέλησή μου ως προς τις σωστές δραστηριότητες κι αυτό φέρνει την επιτυχία. Μ' αυτόν τον τρόπο έχω χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά τη δύναμη της θέλησής μου πολλές φορές. Αλλά αυτό δε θα δουλέψει εκτός κι αν η εφαρμογή της δύναμης της θέλησης δεν είναι συνεχής.

Είναι ένα υπέροχο συναίσθημα το να μπορείς να λές, και να γνωρίζεις, “η δύναμη της θέλησής μου εμπορτισμένη από τη θεία θέληση, θα εκπληρώσει αυτό που επιδιώκω”. Αν εσύ, τεμπελιάζο-

ντας, αφήσεις τα πάντα στη θεία δύναμη και αμελείς να χρησιμοποιείς την από Θεού δοθείσα σ'εσένα θέληση, τα αποτελέσματα δε θα ευοδωθούν. Η θεία δύναμη βάσει της δικής της αρμονίας θέλει να σε βοηθήσει: δε χρειάζεται να την καλοπιάσεις. Αλλά πρέπει να χρησιμοποιήσεις τη θέλησή σου για να ζητάς από το Θεό, όπως το παιδί του, και να συμπεριφέρεσαι όπως το παιδί του. Πρέπει να απαλείψεις τη σκέψη πως ο Κύριος με την υπέροχη δύναμή του βρίσκεται πολύ μακριά στον ουρανό, και πως εσύ είσαι ένα αβοήθητο μικρό σκουλήκι θαμμένο στις δυσκολίες κάτω εδώ στη γή. Θυμήσου πως πίσω από τη θέλησή σου βρίσκεται η μεγάλη θεία θέληση: αλλά αυτή η ωκεάνια δύναμη δεν μπορεί να προστρέξει σε βοήθειά σου εκτός κι αν είσαι δεκτικός.

Ο τρόπος για να γίνεις δεκτικός είναι να καθίσεις ήρεμος και να επικεντρώσεις τις σκέψεις σου πάνω σε μια επιθυμία που να αξίζει, μέχρις ότου ο νους σου και η σκέψη να διαλυθούν εντελώς μέσα σ'αυτή την ιδέα της επιθυμίας. Τότε η δύναμη της θέλησης γίνεται θεϊκή - παντογνώστρια και παντοδύναμη - και μπορεί να εφαρμοσθεί επιτυχώς για την πραγμάτωση του στόχου σου. Δε γίνεται να κάθεται απλώς εκεί και να περιμένεις την επιτυχία να πέσει στην αγκαλιά σου: μόλις προσδιορίσεις την κατεύθυνση και η θέλησή σου γίνει στέρεη, πρέπει να καταβάλεις μια πρακτική προσπάθεια. Τότε θα δείς πως οτιδήποτε εσύ απαιτήσεις αρχίζει να εκπληρώνεται για λογαριασμό σου. Τα πάντα θα σε σπρώξουν στη σωστή κατεύθυνση. Στην εμφορετισμένη από τη θεία δύναμη θέλησή σου βρίσκεται η ανταπόκριση στην προσευχή σου. Όταν χρησιμοποιείς τη θέληση αυτή, ανοίγεις το δρόμο μέσα από τον οποίον οι προσευχές σου μπορούν να απαντηθούν. Αυτό είναι το δικό μου βίωμα.

(Από το βιβλίο: Π. Γιογκανάνα, "Η αιώνια αναζήτηση του ανθρώπου",
έκδ. "Κέδρος", σελ 66-68)

Τα ελαττώματα των άλλων

Να γνωρίζετε ότι, σταματώντας αιώνια πάνω στα ελαττώματα των άλλων, μπαίνετε σε διαπασών με αυτούς, σε αντίχηση, και φθάνετε μάλιστα να έλξετε μέσα σας αυτά τα ελαττώματα.

Όμοραμ Αϊβανχώφ

(Αναζητώντας την αληθινή μας ταυτότητα, σελ. 165)

Όσο λιγότερο λαβαίνεις υπό σημείωση τις ταπεινές σκέψεις των άλλων, τόσο λιγότερο μολύνεσαι από αυτές (...) Εάν συναναστρέφεται με ανθρώπους των οποίων οι λογισμοί είναι πονηροί ή ζοφεροί, η διάνοιά σου απορροφά από αυτούς και η ποιότητα των σκέψεών σου καταβιβάζεται.

Πλάτωνα Δρακούλη

(Στοιχεία Βιονομίας, Νέα έκδοση "Ιδεοθέατρον").

Η διάσωσης της Ελληνικής Παραδόσεως και η πλήρης κατανόησις αυτής, θα αποτελέσει δια τας νεωτέρας ανθρωπίνας γενεάς το βάθρον επί του οποίου θα στηριχθεί το ανθρώπινον γένος δια να ακολουθήσει την οδόν της ανελιξέως αυτού, την είσοδον εις τας χώρας των αθανάτων, την οδόν η οποία θα φέρει τας γενεάς των ανθρώπων εις την ευδαιμονίαν και εις την απόλαυσιν πάσης πνευματικής και φυσικής χαράς ως και πάσης ανθρωπίνης ευτυχίας.

Σπύρου Νάγου

Η ΑΡΧΙΚΗ ΤΡΙΑΔΑ

(Ομιλία στην επέτειο της ίδρυσης της Θ.Ε. - Ιφιγ. Κασταμονίτη)

Η σημαντικότητα αριθμού τρία (3) ή της τριάδας ή του τριγώνου στο ξεκίνημα της δημιουργίας ενός κόσμου, ενός συστήματος υλικού και πνευματικού είναι σε όλους λίγο πολύ γνωστή. Ας μιλήσουμε, λοιπόν, για την τριάδα που αποτέλεσε τον κρυμμένο πυρήνα της Θεοσοφικής εταιρείας στο ξεκίνημά της το έτος 1875.

Ημερολόγιο: 7 Σεπτεμβρίου 1875

Ίβρινγκ Πλεϊς 40, Νέα Υόρκη

Εκείνο το απόγευμα του φθινοπώρου του 1875 στο διαμέρισμα της Ε.Π. Μπλαβάτσκυ συγκεντρώθηκαν δεκαεπτά (17) άτομα, όλοι επιφανείς πολίτες της Νέας Υόρκης, προκειμένου να παρακολουθήσουν μια διάλεξη σχετικά με την αρχαία Αίγυπτο. Ανάμεσά τους βρισκόταν ο συνταγματάρχης Χένρυ Σ Όλκοτ και ο νεαρός δικηγόρος Γουίλλιαμ Κ. Τζατζ.

Στη διάρκεια της ομιλίας οι δύο άνδρες οι οποίοι καθόταν δίπλα στην Ε. Μπλαβάτσκυ αντάλλαξαν κάποιες κουβέντες μεταξύ τους και κατόπιν ο συνταγμ. Όλκοτ έγραψε δύο-τρεις λέξεις σε ένα κομμάτι χαρτί. Έδωσε το χαρτί αυτό στον Γ. Τζατζ και εκείνος με τη σειρά του το έδωσε στην Ε. Μπλαβάτσκυ. Επάνω στο χαρτί έγραψε: “Ας συστήσουμε μία εταιρεία”. Η Ε. Μπλαβάτσκυ κούνησε καταφατικά το κεφάλι της αφού η ίδια, λίγες ημέρες πριν, είχε λάβει εντολή από την Αδελφότητα για την ίδρυση μιας σχολής εσωτερισμού και έρευνας. Όπως φαίνεται ο σπόρος του έργου είχε ήδη πέσει βαθιά στις καρδιές των τριών αδελφών που αποτέλε-

σαν την καρδιά της Θεοσοφικής Εταιρείας στο ξεκίνημά της. Ο σπόρος έπρεπε τώρα να φυτρώσει, να μεγαλώσει και να καρπώσει.

Όταν η ομιλία τέλειωσε ο συνταγμ. Όλκοτ έλαβε τον λόγο. Παρουσίασε πρώτα την κατάσταση που επικρατούσε εκείνη την εποχή στους διαφόρους πνευματικούς κύκλους και αφού τόνισε την ανάγκη για μία πιο συστηματική επανεξέταση των αρχαίων θρησκειών και παραδόσεων πρότεινε την δημιουργία μια σχολής εσωτερικής έρευνας και μελέτης. Η πρότασή του έγινε δεκτή με ενθουσιασμό από όλους και δύο μήνες αργότερα στις 17 Νοεμβρίου 1875, στο Μοτ Μεμόριαλ Χωλ της Νέας Υόρκης ιδρύθηκε η εταιρεία φέροντας την επωνυμία Θεοσοφική Εταιρεία. Την ίδια μέρα έγινε και η σύσταση του διοικητικού συμβουλίου της στο οποίο ο συνταγματάρχης Όλκοτ εκλέχτηκε πρόεδρος, η Ε. Μπλαβάτσκυ γραμματέας αλληλογραφίας και Γ. Τζατζ μέλος και νόμιμος σύμβουλος της εταιρείας.

Σχετικά με το γεγονός της ίδρυσης ο Διδάσκαλος Μορϋά έγραφε αργότερα στον ΑΡ. Σίννετ: “Υπάρχουν πολλά περισσότερα πράγματα από όσα έχεις ήδη αντιληφθεί για την εταιρεία και το έργο της. Οι Αρχηγοί ήθελαν μία Αδελφότητα της Ανθρωπότητας, ένα αληθινό πανεπιστήμιο αδελφότητας, ένα ίδρυμα που να γίνει γνωστό σε όλο τον κόσμο και να τραβήξει την προσοχή των ανεπτυγμένων διανοιών ανάμεσα στους ανθρώπους”.

Για τους δύο πρώτους αδελφούς μας από την αρχική τριάδα, μας είναι γνωστά αρκετά πράγματα αλλά η ζωή και το έργο του τρίτου μέλους, του Γ. Τζατζ, είναι μάλλον άγνωστα στην πλειοψηφία του ελληνικού αναγνωστικού κοινού. Υπάρχει μια αμφιβολία επίσης, κατά πόσον ο Γ. Τζατζ αποτέλεσε πραγματικά το τρίτο μέλος του κρυμμένου τριγώνου στο ξεκίνημα της Θεοσοφικής Εταιρείας. Εν τούτοις τα ίδια τα λόγια της Ε. Μπλαβάτσκυ- και όχι μόνο- δεν επιτρέπουν καμμία αμφισβήτηση για αυτό το γεγονός. Σε

επιστολές της προς τον ίδιο που έστειλε από την Οστάνδη, το 1886, όταν ήταν βαριά άρρωστη και αβέβαιη για το μέλλον της ζωής της έγραψε: "... εάν είμασταν τρεις αρχικοί μέχρι σήμερα πολύ σύντομα θα μείνουν μόνο δύο..." και σε άλλη επιστολή της αργότερα το 1888", οφείλεται σε εσένα κυρίως το ότι η Θεοσοφική εταιρεία ακόμη υπάρχει στην Αμερική το έτος 1888. Σε ευχαριστώ δημόσια από τα βάθη της καρδιάς μου, η οποία κτυπά μόνο για τον Σκοπό που και εσύ υπηρετείς τόσο καλά και τόσο πιστά..." Επίσης στον πρόλογο της εγκυκλείου που έστειλε στο Εσωτερικό τμήμα της Εταιρείας την περίοδο 1889-90, έγραψε για τον Γ. Τζατζ "... Αυτός είναι ένας από τους τρεις ιδρυτές της Θεοσοφικής Εταιρείας, τους μοναδικούς τρεις οι οποίοι παραμένουν πιστοί στον Σκοπό και ακλόνητοι σαν βράχοι..." Η πλέον επίσημη αναγνώρισή του σαν το τρίτο μέλος της αρχικής ιδρυτικής τριάδας έγινε μέσω του περιοδικού Λούσιφερ-όργανο της Θ.Ε. στο Λονδίνο- τον Μάιο του 1891, αμέσως μετά τον θάνατο της Ε. Μπλαβάτσκι, σε άρθρο που υπέγραφαν δέκα μέλη της Θεοσοφικής Εταιρείας με πρώτη υπογραφή της Α. Μπέζαντ. Το άρθρο έλεγε ανάμεσα σε άλλα τα εξής: "Σε συνεργασία με τον συνταγματάρχη Χ.Σ. Όλκοτ, πρόεδρο της εταιρίας και τον κ. Γ.Κ Τζατζ, εξέχοντα δικηγόρο της Νέας Υόρκης, αντιπρόεδρο και αρχηγό της κίνησης στην Αμερική, η Ε.Π. Μπλαβάτσκι ίδρυσε την Θεοσοφική Εταιρεία στις 17 Νοεμβρίου 1875".

Ο Γ. Τζατζ (1851-1896) εκτός από νομικός σύμβουλος της Θεοσοφικής Εταιρείας υπήρξε πρόεδρος δια βίου του Αμερικάνικου τμήματος το οποίο ιδρύθηκε το 1886 μετά από πρόταση του ίδιου και σύμφωνη γνώμη της Ε. Μπλαβάτσκι και του Χ. Όλκοτ και το οποίο αναπτύχθηκε σιγά σιγά, ανοίγοντας παραρτήματα σε πολλές πόλεις της Αμερικής. Το ίδιο έτος ξεκίνησε και την έκδοση του περιοδικού THE PATH (η Ατραπός), το οποίο εκδίδεται ακόμη σήμερα. Εργαζόταν διαρκώς γράφοντας βιβλία, άρθρα, επιστολές

σε αδελφούς και παραρτήματα τα οποία επισκεπτόταν συχνά επιβλέποντας τις εργασίες τους. Ταξίδευε επίσης στην Ευρώπη και την Ινδία ενώ παράλληλα ασκούσε το επάγγελμα του δικηγόρου το οποίο αργότερα εγκατέλειψε και αφοσιώθηκε στην εργασία του στην Θεοσοφική Εταιρεία. Όταν το 1888 δημιουργήθηκε το Εσωτερικό Τμήμα της Εταιρείας ο Γ. Τζατζ έγινε συμπρόεδρος του μαζί την Α. Μπέζαντ και αποκλειστικός αντιπρόσωπος του τμήματος στην Αμερική ενώ η Α. Μπέζαντ ανέλαβε την Ευρώπη. Η Ε. Μπλαβάτσκυ έγραψε αργότερα σχετικά με αυτό: “το εσωτερικό τμήμα και η ζωή του στην Αμερική εξαρτώνται από τον Γ. Τζατζ. Την ημέρα που ο Τζατζ θα παραιτηθεί, η Ε. Μπλαβάτσκυ θα έχει ουσιαστικά πεθάνει για τους αμερικανούς. Αυτός είναι το Αντασκαράνα, ο σύνδεσμος ανάμεσα στα δύο Μάνας- την Αμερικάνικη σκέψη και την Ινδική σκέψη ή μάλλον την εσωτερική γνώση των Υπερ- Ιμαλαΐων. Την ίδια χρονιά (1888) ο Χ.Σ. Όλκοτ όρισε τον Γ. Τζατζ Γενικό Αντιπρόεδρο όλης της Θεοσοφικής Εταιρείας και η θέση αυτή επικυρώθηκε και τυπικά με ψηφοφορία όλων των μελών της αργότερα, μέσα στο έτος 1890. Το έτος 1893 με ενέργειες του Γ.Κ. Τζατζ η εταιρεία κλήθηκε για πρώτη φορά να συμμετάσχει στο κοινοβούλιο των Θρησκειών στο Σικάγο και εκεί ο ίδιος παρουσίασε επίσημα τον Πρόεδρό της, συνταγμ. Χ.Σ. Όλκοτ.

Το Αμερικάνικο τμήμα ανεξαρτοποιήθηκε από το Άντιαρ το έτος 1894 μετά από απόφαση των μελών του και με ψήφους 90 υπέρ και 9 κατά.

Η ιδέα της ανεξαρτοποίησης υπήρχε όπως φαίνεται σε επιστολή του Χ. Όλκοτ προς τον Γ. Τζατζ, αρκετά χρόνια πριν και ο συνταγματάρχης έγραψε το 1892”, αν θέλεις ανεξάρτητες εταιρείες και πολλά διαφορετικά τμήματα συμφωνώ απόλυτα. Το είχα προτείνει ο ίδιος στην Ε. Μπλαβάτσκυ πριν από χρόνια...”

Ο Γ.Κ. Τζατζ πέθανε στις 21 Μαρτίου 1896, σε ηλικία 46 χρόνων, καθισμένος στον καναπέ του σπιτιού έχοντας κοντά του την

σύζυγό του Έμμα και τον φίλο του και συνεργάτη στην Θεοσοφική Εταιρεία, Ε.Τ. Χάργκροουβ, ο οποίος έγραφε αργότερα ότι “.... Ο Γ. Τζατζ δεν πέθανε από κάποιο πρόβλημα υγείας όπως συμφώνησαν και όλοι οι γιατροί που τον εξέτασαν αργότερα αλλά ακριβώς όπως η Ε. Πλαβάτσκι. Ξαφνικά και επειδή είχε έρθει η κανονισμένη ώρα...” Γνωρίζοντας ο ίδιος ο Γ. Τζατζ για τον επερχόμενο θάνατό του έλεγε σε έναν στενό συνεργάτη του τον Δεκέμβριο του 1894 ότι το σώμα του Γ. Τζατζ θα πέθαινε για καρμικούς λόγους αν και ο ίδιος περίμενε ότι θα κατάφερνε να το κρατήσει αρκετά χρόνια ακόμη.

Η πραγματική του σχέση τόσο με την Ε. Μπλαβάτσκι όσο και με την εργασία που έκανε στην Θεοσοφική Εταιρεία φαίνεται καθαρά στα λόγια του ίδιου όταν περιέγραφε την πρώτη συνάντησή του με εκείνη, που έγινε μέσω του Χ. Όλκοτ στο Βερμοντ της Νέας Αγγλίας, το έτος 1874.

“... Ήταν το βλέμμα της που με αιχμαλώτισε, το βλέμμα κάποιου που γνώριζα από παλιά. Με κοίταξε σαν να με αναγνώρισε και η εκφρασή της αυτή δεν άλλαξε ποτέ. Δεν στάθηκα μπροστά της σαν κάποιος που απλά ερευνούσε όσα είχαν αποκρύψει τα σχολικά βιβλία αλλά σαν κάποιος ο οποίος, μετά από πολλές περιπλανήσεις μέσα στην ζωή, αποζητούσε εκείνους που θα του έδειχναν πού βρίσκονται κρυμμένα τα σχέδια και η εργασία για την υλοποίησή τους, Εκείνη ανταποκρίθηκε δείχνοντας για άλλη μια φορά τα σχέδια χωρίς να χρειαστεί να δώσει εξηγήσεις για πώς και το γιατί. Απλά τα υπέδειξε. Ήταν σαν μόλις το προηγούμενο βράδυ να είχαμε χωρίσει από την εργασία μας ημερών αφήνοντας κάποιες λεπτομέρειες για την επόμενη μέρα. Ήταν σαν δάσκαλος και μαθητής, πρεσβύτερος και νεότερος αδελφός να έσκυβαν και πάλι μαζί πάνω σε έναν κοινό σκοπό. Αλλά εκείνη κατείχε την δύναμη και την γνώση που ανήκει στα λεοντάρια και τους αγίους.

Φίλοι και συνεργάτες, λοιπόν, από παλιά ένοιωσα ασφάλεια κοντά της...”

Ο Γ. Τζατζ μαθήτευσε κοντά στην Ε. Μπλαβάτσκυ βοηθώντας την όταν έγραφε την Αποκαλυμμένη Ίσιδα και αργότερα την Μυστική Διδασκαλία. Η ίδια πάντα έγραφε στις επιστολές της ότι στο πρόσωπο του Γ. Τζατζ συνάντησε τον πιο αφοσιωμένο μαθητή και φίλο “κομμάτι του εαυτού της”, σε μια φιλία που την χαρακτήριζε “ισχυρή μέχρι τον θάνατο και πέρα από αυτόν”. Ήταν η γνωστή και μοναδική σχέση δασκάλου και μαθητή η οποία περνά από ενσάρκωση σε ενσάρκωση και παραμένει αδιάσπαστη σε πνευματικό επίπεδο ακόμη και ανάμεσα στις ενσαρκώσεις τους.

Συνοπτικά, η προσφορά του τρίτου αυτού μέλους της αρχικής τριάδας των αδελφών μας ιδρυτών της Θεοσοφικής Εταιρείας μπορεί να περιγραφεί με τα παρακάτω λόγια του Διδασκάλου Μ. από μία επιστολή που ο Γ. Τζατζ έλαβε μέσω της Ε. Μπλαβάτσκυ, όταν βρισκόταν στο Παρίσι το 1884.

“Εκείνοι που κάνουν όλα όσα μπορούν
και με τον καλύτερο τρόπο που μπορούν,
κάνουν αρκετά για εμάς...”

Πηγές

- H.MURPHET: *H.S. OLCOTT, HAMMER ON THE MOUNTAIN*

The theosophical Publishing House, 1972

- B.De ZIRKOFF: *W.Q.JUDGE, THEOSOPHICAL PIONEER*

The theosophical Publishing House, 1969

- J.NIEMAND: *LETTERS THAT HAVE HELPED ME, W.O.J*

The theosophy company, 1946

- A.P.SINNET: *THE MAHATMA LETTERS*

Theosophical University Press, 1975

Υπομονή

Της Μυρτιώτισσας

Σαν ήρθες στο κελί μου
κυρά μου Υπομονή,
δίδαξες την ψυχή μου
πώς πρέπει να πονεί.

Μου έβαλες το χέρι
απάνω απ'την καρδιά
και "Σώπα και καρτέρει"
μου είπες σιγανά.

(...)

(*"Παρθενώνας", Ιουλ.-Σεπτ. 1968, σελ. 408*)

“Η αγαμία των επισκόπων”

Τό άρθρο μας αυτό στο προηγούμενο τεύχος του “Ιλίσου”, το θέσαμε υπ’όψη του οικουμενικού πατριάρχη κ. Βαρθολομαίου και του αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλου.

Τους αποστείλαμε το περιοδικό κάνοντας ειδική μνεία του άρθρου.

Δεν μας απάντησαν. Κάναμε όμως το καθήκον μας.

Η σύνταξη.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2003**

Είσοδος Ελευθέρα Ώρα 8μμ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

- 9 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ, Κρ. Ιωαννίδου: Θεοσοφικές διδασκαλίες (μέρος 4ον).
- 10 Παρασκευή, ΑΛΚΥΩΝ, Άσπα Κωστοβασίλη: Δημιουργία.
- 13 Δευτέρα Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Ιφ. Κασταμονίτη:
Ομφαλός-Το κέντρο του κόσμου.
- 14 Τρίτη, ΗΛΙΟΣ, Μαρία Τομπούλογλου: Το ομαδικό Κάρμα.
- 16 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ. Σιβρής: Μία εις βάθος έρευνα των νόμων του Κάρμα και της μετενσάρκωσης (μέρος 3ον).
- 17 Παρασκευή, ΑΛΚΥΩΝ, Μαρία Μελισσαροπούλου: Κρισναμούρτι.
- 20 Δευτέρα, Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Μαρία Τομπούλογλου:
Όνειρα δύναμης.
- 21 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Ηρώ Ζάραγκα: Ο μεταφυσικός Δ. Σολωμός, το ποίημα "Πόρφυρας".
- 23 Πέμπτη ΑΡΤΕΜΙΣ, Χρ. Καμαριωτάκης:
Αναμνήσεις από τον Διδάσκαλό μου.
- 24 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Θ. Κατσιφής: Γκουρτσίεφ.
- 28 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Μαρία Τομπούλογλου: Η αύρα.
- 30 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ. Γιανναδάκης: Ο συγκριτισμός των θρησκειών.
- 31 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Βασ. Καρκαντζός: Εν αρχή.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

- 4 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Μαρία Τομπούλογλου: Το ηλιακό πλέγμα.
- 6 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ, Κρ. Ιωαννίδου: Θεοσοφικές διδασκαλίες (μέρος 5ο).
- 17 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Σπ. Ντζιώρας: Πυθαγόρας.
- 10 Δευτέρα Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Κρ. Ιωαννίδου:
Πράζνα Παραμίτα- Ο δρόμος της τελειότητας (μέρος 2ον).
- 11 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Κρ. Ιωαννίδου: Λάο Τσέ.
- 13 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ. Σιβρής: Μία εις βάθος έρευνα των νόμων του κάρμα και της μετενσάρκωσης (μέρος 4ο).
- 14 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Γ. Σιβρής: Κρισναμούρτι και Θεοσοφία .

- 17 Δευτέρα Κ.ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Εορτή για την ημέρα του
ADYAR (Ομιλητές Γ.Σιβρής και Ιφ. Κασταμονίτη).
- 18 Τρίτη, ΗΛΙΟΣ, Ηρώ Ζάραγκα: Νεοπλατωνικοί
στο δυτικό μεσαίωνα (μέρος 1ο).
- 20 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ, Χρ. Καμαρωτάκης: Περί του Σωκράτου Δαιμονίου
(μέρος 1ο).
- 21 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Ηρώ Ζάραγκα: Τα Αγραύλεια
και τα Αρρηφόρια-Μυστηριακές τελετές.
- 24 Δευτέρα, Κ.ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Κων.Γρηγοριάδης:
Ο αριθμός τρία.
- 25 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Ηρώ Ζάραγκα: Νεοπλατωνικοί της Αναγέννησης
(μέρος 2ον).
- 27 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ, Ιφ. Κασταμονίτη: Αναζητώντας την καμπάλα.
- 28 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Κων. Γρηγοριάδης: Περί πολιτείας του Πλάτωνος.

ΜΑΡΤΙΟΣ

- 4 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Ιφ.Κασταμονίτη:
Φαινομενικότητα και πραγματικότητα.
- 6 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ, Κρ. Ιωαννίδου: Θεοσοφικές διδασκαλίες (μέρος 6ο).
- 11 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Γ.Σιβρής: Το φιλοσοφικό πρόσωπο
του Μαχάτμα Γκάντι (μέρος 2ο).
- 13 Πέμπτη, ΑΠΟΛΛΩΝ, Γ.Σιβρής: Μία εις βάθος έρευνα των νόμων
του κάρμα και της μετενσάρκωσης (μέρος 5ο).
- 14 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Ιφ. Κασταμονίτη: Η κυκλική κίνηση.
- 17 Δευτέρα, Κ.ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Ιφ. Κασταμονίτη:
Η ιερή αρχιτεκτονική των ναών (μέρος 1ον).
- 18 Τρίτη ΗΛΙΟΣ, Άσπα Κωστοβασίλη: Κρισναμούρτι: Περί αγάπης.
- 20 Πέμπτη, ΑΡΤΕΜΙΣ, Χρ.Καμαρωτάκης:
Περί του Σωκράτους Δαιμονίου (μέρος 2ον).
- 21 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Μαίρη Ζωγράφου: Οι νεοπλατωνικοί.
- 27 Πέμπτη ΑΠΟΛΛΩΝ, Ιφ. Κασταμονίτη: Η ανάβαση στο κοσμικό όρος.
- 28 Παρασκευή ΑΛΚΥΩΝ, Κρ. Ιωαννίδου: Η φωνή της σιγής.
- 31 Δευτέρα, Κ.ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Κων. Γρηγοριάδης:
Ερμής.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ»
Βουκουρεστίου 25, α' όρο-
φος Κωδ. 106 71, είναι ανοι-
κτά κάθε ημέρα από 10.30 -
1, εκτός Σαββάτου και Κυ-
ριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΔΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικό

« Ι Λ Ι Σ Ο Σ »

**ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,
106,71 Αθήνα.**

Επίσης αποστέλλετε με τρα-
πεζική επιταγή μόνο εις:
Θεοσοφική Εταιρεία, Βου-
κουρεστίου 25, 106 71, Αθήνα

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Ηράκλειο: Μ. Λασηθιωτάκη
Ιωάννινα: Ελευθ. Τζομάκας
Κέρκυρα: Γεώργιος Αγιούς
Λαμία: Γ. Μουτάφης
Λάρισα: Ισ. Φελλούς
Ναύπλιο: Χαρ. Μπάρακλης
Πάτρα: Αθ. Κοντοσάκης
Ρόδος: Αντ. Βεργωτής
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος
Χανιά: Εμμ. Νοδαράκης
Κύπρος:
Αθαν. Παπαδόπουλος
Γρ. Αυξεντίου 29
Μέγαρο Δίπα 456
Τ.Τ. 6021, Λάρνακα
Τηλ. 0465-4511 (Οικίας)

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Θεοσοφικής Εταιρείας

εύχεται στους αναγνώστες του "Ιλίου"
και σε όλο τον κόσμο, ευτυχισμένο το 2003,
Ειρήνη και κάθε ηθική πρόοδο.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ Ή ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ

(χωρίς έξοδα αποστολής για παραγγελίες αξίας άνω των 40,00 Euro)

- Μετενσάρκωση (Παπύς)	10,50
- Η Ζωή μετά τον Θάνατο (Αννυ Μπέζαντ)	09,00
- Εισαγωγή στην Επιστήμη του Αποκρυφισμού* (Τζουλιάνο Κρέμμετς)	06,50
- Τσάκρα, Οι Πύλες της Ψυχής προς τους Αόρατους κόσμους (Κ. Λεντμπήτερ)	12,00
- Τα Αόρατα Σώματα του Ανθρώπου και οι Απεικονίσεις τους (Κ. Λεντμπήτερ)	20,50
- Σύγχρονες Επιστολές των Διδασκάλων Α' (Ροζέρ ντε Πεν)	12,00
- Σύγχρονες Επιστολές των Διδασκάλων Β' (Ροζέρ ντε Πεν)	13,00
- Σύγχρονες Επιστολές των Διδασκάλων Γ' (Ροζέρ ντε Πεν)	15,00
- Ανώδυμη Αδελφότητα (Στέργου Χρούση)	08,00
- Μύστης κατά την τάξη Μελχισεδέκ (Στέργου Χρούση)	16,00
- Το Βιβλίο του Ενώχ (Πέτρου Γράβιγγερ)	07,00
- Διδασκαλίες Δρυίδων (Υβ Μπερτού)	09,00
- Το Κρυμμένο Νόημα του Τεκτονισμού* (Γ. Γουίλμχερστ)	10,00
- Η Μυστική Ιστορία του Τεκτονισμού (Κ. Λεντμπήτερ)	13,00
- Το Βιβλίο του Τέκτονος Μαθητού (Οσβαλντ Βιρτ)	15,00
- Το Βιβλίο του Τέκτονος Εταίρου (Οσβαλντ Βιρτ)	14,00
- Το Βιβλίο του Τέκτονος Διδασκάλου (Οσβαλντ Βιρτ)	19,00
- Τι οφείλει να γνωρίζει ο Διδάσκαλος Τέκτων* (Παπύς)	07,00
- Αρχές και Φιλοσοφία των Ελευθεροτεκτόνων του Αρχαίου και Αποδεδεγμένου Σκωτικού Τύπου. (Morals and Dogma) Α' (Α. Pike)	23,00
- Αριθμημένη Πολυτελής Έκδοση (Morals and Dogma) Α' (Α. Pike)	43,00
- Αρχές και Φιλοσοφία των Ελευθεροτεκτόνων του Αρχαίου και Αποδεδεγμένου Σκωτικού Τύπου. (Morals and Dogma) Β' (Α. Pike)	14,00
- Αριθμημένη Πολυτελής Έκδοση (Morals and Dogma) Β' (Α. Pike)	32,00
- Τεκτονικόν Μουσείο (No 16) (Πέτρου Γράβιγγερ)	15,00
- Θεμέλια Βασιλικής Τέχνης & Τεκτονικά Ομιλίες (Πέτρου Γράβιγγερ) ..	15,00
- Δια την Κατάρτησιν του Μαθητού Τέκτονος (Ιωάννου Α. Βασιλή)	10,00
- Ελληνικό Τεκτονικό Εγχειρίδιο (Ανδρέα Χρ. Ριζόπουλου)	21,00
- Οι Τέκτονες του 1821 (Ανδρέα Χρ. Ριζόπουλου)	12,00
- Η Ερμητική Παράδοση στον Ελευθεροτεκτονισμό.* (Αρχαίος και Αρχέγονος Ανατολικός Τύπος του Μίσρα(γ)ιμ και Μέμφιδος (Sebastiano Caracciolo 33ο 90ο 97ο)	10,50
- Κάϊν (Λόρδου Βύρωνος), Μεταφυσικά Σχόλια Φάμπρ ντ' Ολιβέ	43,00
- Τα Ιερά Μυστήρια των Μάγια και των Κίστε και η σχέση τους με τα Ιερά Μυστήρια της Αιγύπτου, της Ελλάδος, της Χαλδαίας και της Ινδίας ή Ο Ελευθεροτεκτονισμός σε χρόνους προγενέστερους του Ναού του Σολομώντος * (Αύγουστος Λε Πλονζόν)	11,00
- Το Μέγα Απόρρητο Α' (Η Βασιλική Τέχνη) (Ελιφάς Λευί)	10,00
- Το Μέγα Απόρρητο Β' (Τα Μυστήρια των Ιεροφαντών) (Ελιφάς Λευί) .	13,00
- Η Ιστορία της Μαγείας. Α' (Ελιφάς Λευί). Μετάφραση Π. Γράβιγγερ	17,00
- Η Ιστορία της Μαγείας. Β' (Ελιφάς Λευί). Μετάφραση Π. Γράβιγγερ	14,00
- Δόγμα της Υψηλής Μαγείας (Ελιφάς Λευί). Μετάφραση Π. Γράβιγγερ ..	18,00